

489.

W. 24.

489.

TYMCZASOWA INSTRUKCJA dla Policji Państwowej.

43/1310

CM 271824

Wpisano do Karty Akcesji
Ak. 1 nr 285 2004/Dyf

TYMCZASOWA INSTRUKCJA

DLA POLICJI PAŃSTWOWEJ.

W S T Ę P

Zadania policji.

Do zadań Policji Państwowej należą: zapewnienie ładu, porządku i spokoju publicznego, oraz bezpieczeństwa osób i ich mienia, jak również wykonywanie prawnych rozporządzeń władz państwowych i samorządowych, wydanych w kierunku powyższym.

Dla wypełnienia tych zadań policja obowiązana jest:

- a) *mieć nadzór nad ścisłym przestrzeganiem przepisów prawa i rozporządzeń obowiązujących, żądać zastosowania się do nich, winnych zaś sprzeciwiania się żądaniom prawnym pociągać do odpowiedzialności*, w sposób przez przepisy prawne przewidziany;
- b) *stosować w granicach swej kompetencji wszelkie prawne środki w celu zapobiegania, ujawniania oraz przerywania czynów przestępnych*, zgodnie z przepisami niniejszej instrukcji;
- c) *wykonywać wszelkie prawne rozporządzenia i polecenia władz państwowych i samorządowych zgodnie z przepisami prawa.*

ROZDZIAŁ I.

Zachowanie się na służbie i poza służbą oraz potrzebne wiadomości i przyrady.

§ 1.

Przepisy ogólne.

Policja państwowa jest zorganizowaną na wzór wojskowy. Każdy funkcjonariusz policji, tak w służbie, jak poza służbą winien odznaczać się karnością tudzież posłuszeństwem wobec przełożonych i wobec praw, usłużnością wobec kolegów, grzecznością dla osób postronnych, a przytem energją i sprawnością w wykonywaniu służby.

Charakter służby policyjnej wymaga od swych funkcjonariuszów, aby szybkość decyzji oparta była na chłodnej rozwadze: spokój musi zapanować nad porywcznością.

§ 2.

Od funkcjonariusza policji wymagane jest nienaganne prowadzenie się na służbie i w życiu prywatnem. Policjant powinien zawsze pamiętać o tem, że jego zachowanie się w życiu prywatnem szczególnie zwraca na siebie uwagę i poddane jest niezawsze życzliwemu sądowi. Funkcjonariusz policji i jego rodzina winni więcej niż ktokolwiek inny zwracać uwagę na ścisłe przestrzeganie przepisów prawnych i w zachowaniu się unikać wszystkiego, co uwłaczałoby powadze funkcjonariusza policji, lub przynosiło mu ujmę i do czego nie mógłby przyznać się przed swoją zwierzchnością, ani przed opinią publiczną. Prowadzenie się funkcjonariusza policji powinno być przykładem dla publiczności. Odwiedzanie lokalów podejrzanych poza służbową koniecznością oraz utrzymywanie stosunków z ludźmi o złej opinii, pijaństwo, gra w karty, lekkomyślne zaciąganie długów, rozpusta, lub wogóle gorszący tryb życia pociągają za sobą surową odpowiedzialność dyscyplinarną, aż do zwolnienia ze służby włącznie.

§ 3.

Wedle obecnie obowiązującej ustawy z dnia 30 stycznia 1920 r. Nr. 11 Dz. U. Rz. P. poz. 60 art. 2 policjant winny: 1) przyjęcia bądź podarunku lub korzyści majątkowej, danych w zamiarze skłonienia go do pogwałcenia obowiązków urzędowych lub służbowych, albo żądania takiego podarunku lub korzyści majątkowej, 2) innego przestępstwa służbowego popełnionego z chęci zysku i z pogwałceniem obowiązków urzędowych lub służbowych w b. Dzielnicy rosyjskiej i pruskiej, a w b. Dzielnicy austriackiej nadużycia władzy urzędowej, popełnionego z chęci zysku, będzie karany śmiercią przez rozstrzelanie.

Osoby lub instytucje publiczne, pragnące wynagrodzić funkcjonariusza policji za jakąkolwiek czynność, winny zwrócić się bezpośrednio do jego zwierzchności, która zdecyduje, czy ma być udzielone pozwolenie na przyjęcie nagrody, i ewentualnie sama rozdzieli nagrodę według swego uznania między funkcjonariuszów policji.

§ 4.

Policjant winien wykonywać swoje obowiązki sumiennie, gorliwie, dokładnie i przezornie, być prawdomównym i przy wszystkich czynnościach, nawet gdy są połączone z niebezpieczeństwem, wykazywać spokój, roztropność, wytrwałość i sta-

nowczość. Zachowanie się lekkliwe lub bojaźliwe, oraz umyślne unikanie zająć przykrych, czy niebezpiecznych jest sprzeczne z obowiązkami policjanta, a tem samem karygodne,

§ 5.

Funkcjonarjuszowi policji zabrania się zdradzania wiadomości służbowych i wogóle czynienia niewłaściwego użytku z informacji otrzymanych przezeń, jako przez osobę urzędową.

W szczególności policjant obowiązany jest zachować milczenie o wszelkich sprawach prywatnych, które doszły do niego w drodze służbowej, oraz o wszystkich sprawach, które z rozkazu jego zwierzchności winny być zachowane w tajemnicy.

§ 6.

Funkcjonarjuszowi policji zabrania się przyjmowania udziału w jakichkolwiek publicznych demonstracjach, pochodach, zebraniach, wiecach i t. d. bez pozwolenia władzy przełożonej.

§ 7.

Funkcjonarjusz policji nie może być członkiem żadnego politycznego stowarzyszenia lub stronnictwa, członkiem zaś stowarzyszeń kulturalnych, oświatowych i społecznych może być tylko za pozwoleniem swojej władzy przełożonej.

§ 8.

Tworzenie przez funkcjonarjuszy policji jakichkolwiek stowarzyszeń lub urządzanie przez nich zebrań bez zgody Komendanta Głównego Policji Państwowej, wyjedнанej w drodze służbowej, jest zabronione.

§ 9.

Każdy funkcjonarjusz policji powinien pamiętać, że obowiązkiem jego jest ochraniać publiczność i pomagać jej w każdej potrzebie. Zgodnie z tem, pamiętając zawsze, że najważniejszym zadaniem jest zapobieganie przestępstwom i ściganie winnych, winien się uważać za sługę oraz opiekuna publiczności i traktować wszystkich szanujących prawa obywateli, bez względu na ich stanowisko społeczne lub wyznanie, równomierne i z bezwzględną uprzejmością.

Przez postępowanie taktowne i pojednawcze publiczność daje się zwykle nakłaniać do zastosowania się do wskazówek policji i w ten sposób unika się użycia siły, która przeważnie doprowadza do skarg i niezadowolenia. Jeżeli jednak zwracanie uwagi pozostaje bez skutku, może się stać potrzebnem użycie siły, ponieważ koniecznem jest, aby funkcjonarjusz policji,

**Stosunek
do publicz-
ności.**

zmuszony do czynnego wystąpienia, działał ze stanowczością, potrzebną dla wykonania swej czynności.

Przy zwracaniu się do publiczności należy unikać wielomówności, załatwiać sprawy krótko i treściwie, powstrzymując się w miarę możliwości od odrywania obywateli od ich codziennych zajęć. Używanie słów obelżywych lub nieprzyzwoitych, prostactwo w mowie i czynie (bicie, potrącanie i t. p.) jest bezwzględnie wzbronione.

§ 10.

**Stosunek
do zwierz-
chności.**

Swoim zwierzchnikom policjant powinien okazywać należyty szacunek oraz wykonywać wszelkie ich rozkazy możliwie najprędzej, dokładnie i roztropnie, nie wchodząc w rozpatrywanie ich słuszności, o ile rozkaz nie nakazuje czegoś wyraźnie przestępnego. Za treść rozkazu odpowiedzialna jest władza, która go wydała. Bezwzględna karność, posłuszeństwo i subordynacja obowiązują każdego policjanta. Gdy funkcjonariusze policji działają wspólnie, obecny na miejscu najstarszy rangą funkcjonariusz obejmuje komendę i będzie odpowiedzialny za wydawane rozkazy.

§ 11.

**Oddawanie
honorów.**

Funkcjonariusze policji wszystkich stopni winni oddawać przepisany ukłon Naczelnikowi Państwa, Marszałkowi Sejmu, Ministrom, sztandarom pułkowym, niesionym podczas przemarszu wojska, i szefom władzy służbowej, tudzież wszystkim funkcjonariuszom policji wyższym od nich rangą.

§ 12.

Osobom urzędowym, z którymi policjant styka się służbowo, lub którzy mu są znani jako tacy, winien on okazywać każdego czasu poważanie i szacunek, należyty ich stanowisku.

§ 13.

**Władza
dyscypli-
narna nad
funkc. pol.**

Władzę dyscyplinarną nad funkcjonariuszami policji sprawuje władza przełożona zgodnie z obowiązującymi przepisami dyscyplinarnymi dla funkcjonariuszów policji państwowej (na terenie b. zaboru rosyjskiego funkcjonariusze policji za uchybienia i wykroczenia przy prowadzeniu śledztwa, zgodnie z art. 485 Ustawy post. karnego mogą być pociągani do odpowiedzialności w drodze dyscyplinarnej przez prokuratora, pod którego nadzorem śledztwo było prowadzone).

Inne władze, o ile uznają za właściwe i konieczne udzielenie pochwały lub wymierzenie kary funkcjonariuszowi policji, winny się zwrócić z właściwym wnioskiem do jego bezpośredniego przełożonego, przyczem mają prawo żądać zawiadomienia o rezultacie swego wniosku.

§ 14.

Stosunek
do
kolegów.

W stosunku do swych kolegów służbowych funkcjonariusz policji winien być uprzedzający i gotowy do pomocy. W wypadkach poważniejszych wykroczeń ze strony kolegów obowiązany jest zawiadomić o nich swego zwierzchnika.

Prawdziwe koleżeństwo polega na gotowości okazywania towarzyszom pomocy we wszystkich dozwolonych wypadkach, na zwracaniu się z szacunkiem do starszych kolegów oraz na uprzejmem zbliżaniu do siebie i informowaniu młodszych i niedoświadczonych. Wszelka zazdrość, służalczość lub wywyższanie się winny być wykluczone.

§ 15.

Stosunek
służbowy
funkcjonar-
juszów pol.
do żand.
wojsk. i
innych or-
ganów bez-
pieczeń-
stwa.

W razie służbowego zetknięcia się z żandarmerją wojskową policjant winien zawsze działać w porozumieniu z nią i w razie potrzeby udzielać jej pomocy. Przodownicy powinni zawsze w tym względzie dawać dobry przykład. Policja państwowa obowiązana jest również współdziałać chętnie, zgodnie i uprzejmie tak ze strażami wojskowymi, jak cywilnymi (np. ze strażą pograniczną, celną, ogniową i t. p.), które jej przydzielono do pomocy w służbie, lub które, wykonywując swą służbę, potrzebują jej współdziałania lub pomocy.

ROZDZIAŁ II.

§ 16.

Zachowanie
się polic-
janta na
służbie.

Policjant, występując publicznie, powinien być czysto i podług przepisu ubrany, mieć przy sobie legitymację służbową, broń i służbowy notes. W służbie musi mieć nadto oznakę (numer), krótką broń palną lub karabin, gwizdek, książkę kontroli i opatrunek. Za czystość i należyty stan swego ubrania i rynsztunku policjant jest odpowiedzialny przed swoją zwierzchnością. Jeżeli jakikolwiek przedmiot rynsztunku zaginie lub dozna uszkodzenia z własnej winy policjanta — winien będzie za niego zapłacić. Postawa policjanta musi być zawsze wzorowa, chód spokojny i wolny tak, aby mógł na wszystko uważać, co się koło niego dzieje. Palenie tytoniu podczas służby na ulicy lub w chwili wejścia do lokali urzędowych i mieszkań prywatnych jest policjantowi wzbronione. Chodzenie z kimkolwiek w służbie pod rękę, siedzenie lub leżenie na posturunku, prowadzenie ze sobą psów bez rozkazu, wszelkie nie-naturalne i przesadne zachowanie się, prowadzenie niesłużbowych rozmów z innymi funkcjonariuszami policji lub przechodniami jest policjantowi zabronione. Musi się on wystrzegać wszystkiego, co by go wystawić mogło na złośliwe uwagi, obmowę lub na pośmiewisko publiczności.

§ 17.

Oczęszczanie do lokali publi.

Policjantowi nie wolno pod najsurowszą karą wstępować podczas służby do lokali publicznych, szynków, kawiarni i t. p., o ile to nie jest bezwzględnie potrzebne ze względów służbowych, a w wypadkach konieczności winien tam pozostawać możliwie krótko; o wejściu do takiego lokalu winien każdorazowo zameldować po ukończeniu służby. Jeżeli policjant, nie będący na służbie, znajdzie się w lokalu publicznym, gdzie w jego obecności powstaną swary, bójki i t. p. wypadki, wymagające interwencji policji, winien niezwłocznie wystąpić służbowo i przedsięwziąć odpowiednie kroki.

§ 18.

Służba bezpieczeństwa.

Czynności funkcjonariuszów policji dzielą się na obchody, posterunki stałe i posterunki dla regulowania ruchu, a więc każdy funkcjonariusz policji winien zapoznać się dokładnie z obowiązkami każdego rodzaju tej czynności.

W mieście:

Obowiązki posterunkowego	—	patrz dodatek	A
„ sekcyjnego	—	„ „	B
„ przodownika w ko-			
misarjacie	—	„ „	C
„ przodownika patro-			
lowego	—	„ „	D

Każdy funkcjonariusz policji na służbie winien posiadać przy sobie egzemplarz „wskazówek służbowych“ i „książeczkę adresową“.

Na powiecie:

Obowiązki funkc. policji na powiecie są takie same, jak funkcjonariusza policji w mieście, a w szczególności powinien on dokładnie wiedzieć, gdzie się znajdują wszelkie większe fabryki, zakłady przemysłowe, budowle samotnie stojące, okopy wojenne, komunikacje lądowe i wodne, lasy, zarośla, a w szczególności winien znać szynki, mieszkania, schroniska i kryjówki osób niebezpiecznych i podejrzanых.

W powyżej wymienionych terenach powinien się policjant orientować łatwo, szybko, dobrze i nie mając żadnych wątpliwości powinien tak w dzień jak i w nocy odnaleźć najkrótszą drogę w każdym kierunku i powiedzieć w razie potrzeby, którędy najprędzej można dojść do wskazanego miejsca. Co się tyczy znajomości osób, to policjant powinien w ogólności znać mieszkańców w całym okręgu, jego nadzorowi podlegającemu, a w szczególności powinien policjant znać te wszystkie osoby, które, pełniąc jakiś urząd publiczny, zostają w służbowej styczności z policją, albo też te, które cieszą się szczególną powagą u ludności, lub

mają na nią wielki wpływ. Również winien bacznie śledzić ruch mieszkańców i wiedzieć o wszystkich obcych, przybywających i wyjeżdżających z danej miejscowości.

Policjant winien znać osoby, które z ludnością utrzymują rozgałęzione stosunki i skutkiem tego mogą dostarczyć potrzebnych wiadomości. Winien znać wszelkie osoby niebezpieczne dla spokoju publicznego, obcokrajowców, politycznie lub o szpiegostwo podejrzanych i te wszystkie osoby, które z nimi obcuja.

§ 19.

Choroba.

W wypadku załabnięcia funkcjonariusz policji, który nie jest w możności wypełniania swych obowiązków, winien niezwłocznie zawiadomić swoją władzę przełożoną, a jeśli choroba trwa dłużej, niż 48 godzin — nadesłać świadectwo lekarskie. Funkcjonariusze policji, którzy są na liście chorych, powinni być odwiedzani od czasu do czasu w różnych godzinach przez przodownika patrolowego w celu ustalenia, czy nie zachodzi przekroczenie przepisów; zwłaszcza dotyczy to nieobecności w domu w niewłaściwych godzinach lub wbrew przepisom lekarza.

W każdym wypadku, gdy zostanie ustalone, że przepisy zostały pogwałcone, funkcjonariusz policji będzie ukarany za opuszczenie służby. Udowodnione udawanie choroby uważane i karane będzie, jako samowolne opuszczenie służby.

Jeżeli funkcjonariusz policji zachoruje na służbie, winien:

1) na posterunku stałym lub posterunku dla regulowania ruchu zdać swoją służbę funkcjonariuszowi policji, w którego obchodzie posterunek jego się znajduje;

2) na obchodzie zdać swój obchód funkcjonariuszowi najbliższego obchodu, który będzie obchodził oba obchody.

Gdyby skutek rodzaju załabnięcia nie mógł tego dokonać, winien przez osobę wiarogodną zawiadomić bezpośrednio urząd policji, względnie komendanta posterunku.

Choroba trwająca dłużej, niż trzy miesiące, może być powodem zwolnienia ze służby, o ile nie została spowodowana przez pełnienie służby.

W każdym urzędzie policyjnym powinien być prowadzony rejestr chorób dla każdego funkcjonariusza policji, w którym będą notowane wszystkie wypadki choroby z podaniem daty, rodzaju choroby i czasu jej trwania.

§ 20.

Małżeństwa i zmiany w stanie rodzinnym.

Wstępowanie w związki małżeńskie przed upływem 2-ck lat po wstąpieniu do policji jest niższym funkcjonariuszom policji bez pozwolenia zwierzchności zabronione. Pozwolenie na zawarcie małżeństwa udziela w ciągu 2-ch lat, co tylko w wyjąt-

kowych okolicznościach będzie mogło mieć miejsce, komendant okręgowy, względnie — Komendant Główny Pol. Państw. w stosunku do niższych funkcjonarjuszów, zależnych bezpośrednio od Komendy Głównej.

Wszystkie podania o pozwolenie na zawarcie małżeństwa winny być wnoszone za pośrednictwem odnośnych przełożonych.

Niższy funkcjonarjusz policji po upływie 2 lat od wstąpienia do służby, a wyższy zawsze ma prawo żenić się, lecz musi uprzednio zawiadomić o swym zamiarze w drodze służbowej władzę przełożoną (niższy Komendanta Okręgowego wzgl. Komendanta Głównego, a wyższy Komendanta Głównego) która tylko w tym wypadku może się sprzeciwić, o ile zamierzony związek małżeński uwłaczałby godności policji. Sprzeciw może nastąpić nie później, jak w miesiąc po złożeniu zawiadomienia bezpośredniemu przełożonemu.

Zmiany w stanie rodzinnym, jak urodziny, śmierć żony lub dziecka, rozwody, separacje i t. p. winny być meldowane swej władzy przełożonej.

§ 21.

Zajęcia po-
boczne.

Policjantowi nie wolno przyjąć żadnej posady ani stanowiska ani też oddawać się poza służbą takim zajęciom, których wykonywanie staje w sprzeczności z jego obowiązkami służbowymi, przeszkadza mu w ścisłym wykonywaniu czynności urzędowych lub może wywoływać usprawiedliwione przypuszczenia stroniczości lub interesowności.

Funkcjonarjusz winien donieść swej władzy służbowej o każdym ubocznym zajęciu i zaniechać takich zajęć, które władza uzna za niedopuszczalne w myśl powyższych postanowień. Orzeczenie bezpośredniej władzy w tej sprawie może funkcjonarjusz zaskarżyć do władzy bezpośredniej wyższej, która decyduje ostatecznie.

Zonie funkcjonarjusza policji nie wolno posiadać żadnego zakładu handlowego ani przemysłowego, wymagającego koncesji, jak np. restauracji, kawiarni, kinematografu ani też prowadzić handlu artykułami spożywczymi i wyrobami fabrycznymi z wyjątkiem handlu przedmiotami rękodzielniczymi. Wolno jej jednak mieć płatne zajęcie poza domem, nie wchodzące w kolizję z obowiązkami funkcjonarjusza policji i godnością jego stanowiska, jak również zarobkować w domu krawieczyzną lub innym rzemiosłem.

§ 22.

Urlopy.

Urlopy są zwyczajne i nadzwyczajne. Ze zwyczajnych urlopów, udzielanych dla wypoczynku, mają prawo korzystać wszyscy funkcjonarjusze policji po przesłużeniu najmniej 1 roku, o ile

ważne względy służbowe nie stają temu na przeszkodzie, przysiężni funkcjonariusze policji korzystają z 14-o dniowego urlopu, aspiranci, podkomisarze, komisarze, nadkomisarze i podinspektorzy z czterotygodniowego, a pozostali z sześciotygodniowego.

Urlopów zwyczajnych udzielają: Minister Spraw Wewnętrznych Komendantowi Głównemu i jego zastępcy. Komendant Główny — komendantom okręgowym i ich zastępcom, komendanci okręgowi — komendantom powiatowym i innym funkcjonariuszom policji.

Niższym funkcjonariuszom policji udzielają urlopów w urzędach okręgowych: komendanci okręgowi — w powiatach i miastach odpowiedni komendanci policji.

Udzielanie urlopów komendantom okręgowym lub ich zastępcom winno nastąpić w porozumieniu z odpowiednimi wojewodami, a komendantom powiatowym i ich zastępcom w porozumieniu z odpowiednimi starostami.

Nadzwyczajne urlopy udzielone być mogą na skutek uzasadnionej prośby, ale o ile ogólna ich liczba przewyższa 8 dni w ciągu tego samego roku — policzone zostaną na rachunek przypadających urlopów dla odpoczynku. Urlopów nadzwyczajnych udzielają Minister Spraw Wewnętrznych — Komendantowi Głównemu i jego zastępcy, Komendant Główny — komendantom okręgowym i ich zastępcom, oraz wyższym funkcjonariuszom Kom. Głównej Policji Państw. W sprawach nagłych komendanci okręgowi mogą korzystać z urlopu do dni trzech z prawem wyjazdu z granic swego okręgu pod warunkiem zawiadomienia o wyjeździe wojewody i Komendanta Głównego Policji Państwowej.

Powiatowym komendantom policji udzielają urlopów nadzwyczajnych komendanci okręgowi, a w wypadkach nagłych, na przeciąg czasu nie przekraczający trzech dni, starostowie. O urlopach udzielanych przez starostów komendanci powiatowi winni niezwłocznie zawiadomić swych komendantów okręgowych. Komendanci okręgowi udzielają również urlopów nadzwyczajnych funkcjonariuszom policji w okręgach, naczelnikom urzędów śledczych, komendantom szkół, komisarzom miejskim i komendantom rezerw okręgowych. Wszystkim innym funkcjonariuszom policji udzielają urlopów komendanci powiatowi.

O wszystkich urlopach nadzwyczajnych, udzielonych wyższym funkcjonariuszom policji powiatowych i miejskich winien być zawiadomiony odpowiedni starosta.

Przed wyjazdem na urlop funkcjonariusz policji winien uporządkować swoje sprawy służbowe i przekazać je swojemu zastępcy oraz winien podać miejsce swego pobytu podczas urlopu, aby mógł być w razie potrzeby zawiadomiony o powrocie do służby.

ROZDZIAŁ III.

§ 23.

**Wystąpie-
nie funk-
cjonariusza
policji.**

Funkcjonariusz policji winien zawsze pamiętać, że zadaniem jego jest przedewszystkiem zapobieganie czynom przestępnym. Nie powinien zatem czekać, aż czyn przestępny zostanie spełniony, lecz w miarę możliwości winien popelnieniu czynu takiego zapobiedz. W tym celu winien zwłaszcza baczna uwagę zwracać na osoby, które czy to przez swoją powierzchowność, zachowanie się, przedmioty, które przy sobie noszą, czy też przez złą przeszłość budzą podejrzenie, oraz na włóczęgów, osoby, podlegające dozorowi policyjnemu i t. p.

Gdy naruszenie ustaw i przepisów już nastąpiło, policjant winien wystąpić niezwłocznie. Istnieją cztery sposoby wystąpienia i przy ich wyborze i wykonaniu policjant winien postępować z taktem, spokojnie i stanowczo.

Sposoby te są następujące:

- 1) upomnienie wykraczającego,
- 2) doniesienie w urzędzie policyjnym po zebraniu potrzebnych danych,
- 3) doprowadzenie winnego do urzędu policyjnego,
- 4) aresztowanie obwinionego.

I. W wypadkach drobniejszych przewinień polegających na nieznacznym przekroczeniu rozporządzeń policyjno-administracyjnych, gdy istnieje uzasadnione przypuszczenie, że obwiniony nie działał ze złej woli i nie zachodzi potrzeba powzięcia dalszych kroków, policjant winien upomnieć wykraczającego. Gdyby jednak przewinienie to stało się częstsze lub pomimo upomnienia częściej było powtarzane, policjant winien zanotować imię i nazwisko, adres i t. d. obwinionego i po skończeniu służby donieść do urzędu policyjnego.

II. Gdy chodzi o wykroczenie lub gdy podejrzenie o przestępstwo jest słabo uzasadnione, a przytem niema obawy, aby obwiniony uciekł, policjant ogranicza się do doniesienia.

Doniesienie winno zawierać imię i nazwisko, wiek, zajęcie i adres obwinionego, oraz imiona jego rodziców. Policjant winien się upewnić, czy powyższe dane są prawdziwe przez zbadanie dowodów osobistych obwinionego (paszport, legitymacja służbowa, kolejowa i t. p.), lub przez zebranie informacji od osób wiarogodnych. Nazwiska i adresy świadków należy również zanotować. U osób wojskowych niższych stopni, a więc nie oficerów, należy zanotować szarżę, pułk i przydział służbowy, kwatery i ewent. numer broni bocznej. U oficerów wystarczy wylegitymowanie się kartą legitymacyjną.

III. Jeżeli obwiniony nie może lub nie chce dowieść swojej tożsamości, lub jest osobą, nie mającą stałego miejsca zamieszkania, lub gdy uparcie nie stosuje się do upomnień i wskazówek policji albo gdy policjant ma uzasadnione przypuszczenie, iż obwiniony powtórzy czyn karygodny, lub go dokona, winien wówczas doprowadzić go do urzędu policyjnego. Doprowadzeniu podlegają również żebracy, osoby, których pobyt w danej miejscowości jest zabroniony i t. p.

Od doprowadzenia można odstąpić, gdy odpadnie powód, np. gdy doprowadzony z powodu niepodania nazwiska poda je po drodze i dowiedzie, że podał je prawdziwe i t. p.

Z osobami tego rodzaju należy obchodzić się stanowczo, lecz grzecznie, nie należy narażać ich na żadne przykrości, ale owszem zezwolić im na możliwe udogodnienie np. iść obok siebie, użyć znajdujących się na miejscu środków przewozowych i t. p.

Ten sam sposób postępowania należy również stosować do osób, których przymusowego doprowadzenia zażądały władze państwowe np. z powodu niestawienia się w terminie lub w podobnych wypadkach.

IV. Aresztować bez nakazu policjant może tylko w wypadkach, przewidzianych przez ustawy, obowiązujące na obszarze Rzeczypospolitej (w b. zaborze rosyjskim art. 257 Ust. Post. Karn.; w Małopolsce i na Śląsku §§ 175 i 177 procedury karnej z 1873 r.; w b. dzielnicy pruskiej art. 127 Ustawy procedury karnej dla państwa niemieckiego). Wzmiankowane artykuły przytoczone są w załączniku „E”.

Oprócz wyżej wymienionych wypadków policjant winien arestować tylko na skutek nakazu władz sądowych i prokuratorskich oraz uprawnionych do tego władz administracyjnych.

§ 24.

Do wystąpienia z powodu przekroczenia ustaw i przepisów policjant obowiązany jest nie tylko na podstawie własnego spostrzeżenia, ale także na rozkaz, na wezwanie lub doniesienie.

Jeżeli rozkaz pochodzi od władzy prokuratorskiej, sądowej lub administracyjnej, przełożonego lub wyższego rangą, winien postąpić ściśle według tego rozkazu, o ile rozkaz nie nakazuje czegoś wyraźnie przestępnego.

Jeśli policjant wezwany został do wystąpienia (do wezwania takiego każdy jest uprawniony), winien się przedewszystkiem zapytać o przyczynę, a następnie, jeśli jest uzasadniona — wystąpić w myśl instrukcji. W razie, gdy wystarczy doniesienie, policjant winien to osobie wzywającej wyjaśnić i zrobić doniesienie po wylegitymowaniu obu osób, a mianowicie donoszącego i sprawcy.

Gdy potrzebnem jest doprowadzenie lub aresztowanie, policjant winien doprowadzić lub aresztować. W takim wypadku w zasadzie należy żądać, aby osoba wzywająca udała się jednocześnie do urzędu policyjnego. W razie jednak nieistnienia koniecznej potrzeby lub odmowy, policjant może odstąpić od tego żądania, lecz winien wówczas zanotować imię, nazwisko i adres wzywającego.

Jeżeli policjant nie jest uprawniony do wystąpienia, winien to osobie wzywającej wyjaśnić i grzecznie wskazać drogę właściwą.

W wypadkach niecierpiących zwłoki winien policjant nie będący nawet w służbie wystąpić służbowo, celem udaremnienia czynu karygodnego lub przytrzymania sprawcy. Z chwilą tą przysługują mu wszelkie prawa policjanta, będącego w służbie.

§ 25.

Użycie
broni.

Policjant, pełniący służbę, może użyć broni bez rozkazu zwierzchnika tylko w niżej podanych wypadkach, jednakże do użycia broni wolno mu się uciec tylko w ostateczności i gdy wszelkie inne środki (np. ostrzeżenie, aresztowanie, związanie, nałożenie kajdan, ściganie zbiega, wzywanie pomocy obecnych i t. p.) zawiodły.

Wypadki, w których użycie broni jest dozwolone, są następujące:

a) w razie koniecznej obrony dla odparcia niebezpiecznego napadu lub zamachu zagrażającego życiu jego lub osób postronnych;

b) dla udaremnienia usiłowanej ucieczki niebezpiecznego przestępcy, jeżeli wszystkie inne wysiłki schwytania go nie osiągnęły skutku.

Policjant, używając broni, powinien się zawsze starać uczynić daną osobę niezdolną do oporu lub ucieczki z najmniejszą dla niej szkodą.

Winien zatem przedewszystkiem mierzyć w ręce lub w nogi, unikając w miarę możliwości mierzenia w głowę. Winien również, o ile jest to możliwe, użyć najpierw broni mniej niebezpiecznej (np. broni białej). Rozstrzyga w tym wypadku okoliczność, czy i jaką broń posiada przestępca i jak jej zamierza użyć.

Broni palnej wolno użyć tylko w taki sposób, ażeby życie osób postronnych nie było narażone.

Po użyciu broni policjant winien niezwłocznie ustalić, czy i jakie zadał rany, udzielić w razie potrzeby pierwszej pomocy, ewent. niezwłocznie wezwać pomocy lekarskiej. O każdym użyciu broni policjant obowiązany jest bezzwłocznie zameldować

swęj zwierzchności, która niezwłocznie powinna przeprowadzić dochodzenie, czy użycie było prawnie uzasadnione.

UWAGA: Obrona konieczna ma miejsce wtedy, gdy jedna lub więcej osób napadnie na policjanta, usiłując go rozbroić zranić lub zabić, albo gdy bezpieczeństwo życia osób trzecich jest poważnie zagrożone; w tym ostatnim wypadku obowiązany jest policjant czynnie wystąpić bez względu na własne bezpieczeństwo.

Przeciw bezbronnym kobietom, dzieciom, kalekom lub osobom słabo fizycznie rozwiniętym, nie zagrażającym policjantowi żadnem niebezpiecznem narzędziem, nie wolno używać broni. Nie wolno również używać broni przeciw osobom pijanym, albo gdy jeden osobnik napada lub stawia opór kilku policjantom, chyba, że niema innego sposobu obezwładnienia takich osób i gdy z ich strony grozi bezpośrednio niebezpieczeństwo życiu policjanta lub komukolwiek z publiczności.

Przed użyciem broni, przy ściganiu niebezpiecznego zbrodniarza, policjant winien zważać, czy ktoś z przechodniów lub inny posterunek nie zdoła go schwycić, lub czy nie uda mu się go dogonić. W celu pościgu policjant ma prawo użyć drożki, tramwaju, samochodu i t. p. i jechać pełną szybkością.

§ 26.

Zachowanie się funkcjonarjusza policji wobec zebranych publicznych pochodów i t. p.

Jeżeli zgromadzenie publiczne lub pod golem niebem albo też pochód odbywa się za zezwoleniem właściwej władzy i pod nadzorem delegata albo też jej delegatów, funkcjonarjusz policji ograniczy swą czynność urzędową tylko do wskazówek uprawnionego do ich udzielenia delegata.

Gdyby zgromadzenie lub pochód odbywały się nielegalnie, winien przedewszystkiem funkcjonarjusz policji zawiadomić o tem bezzwłocznie swego bezpośredniego zwierzchnika i oczekiwać jego dalszych poleceń lub zarządzeń, a gdyby to było niemożliwe, — wkroczyć celem udaremnienia zgromadzenia lub pochodu tylko wówczas, gdy będzie miał pewność, że interwencja odniesie dodatni skutek.

W razie uzasadnionej wątpliwości należy się tylko ograniczyć do stwierdzenia identyczności urządzających i przewodniczącego zgromadzenia względnie pochodu, do zwrócenia im uwagi na nielegalność zgromadzenia, do ostrzeżenia przed skutkami karnymi i wreszcie do złożenia doniesienia swemu bezpośredniemu przełożonemu.

Gdyby zachodziła obawa zakłócenia spokoju lub uszkodzenia cudzej własności policjant winien ostrzec podlegaczy, że jeśli nie zmieniają swego postępowania, zostaną aresztowani, a zresztą zwrócić uwagę przewodniczących i urządzających na grożące

niebezpieczeństwo, zaś na słuchaczy wpływać uspokajająco z powagą i stanowczością.

Dopiero po wyczerpaniu wszystkich środków łagodnych i wreszcie wówczas, gdyby zachodziła uzasadniona obawa faktycznych gwałtów lub innych czynów karygodnych, należy zgromadzenie, względnie pochód, rozwiązać i „w imieniu prawa” wezwać wszystkich obecnych do natychmiastowego opuszczenia miejsca zebrania i rozejścia się.

Nie mając pod ręką dostatecznej ilości funkcjonariuszów policji, należy unikać aresztowania podżegaczy, gdyby to mogło wywołać gwałtowny odruch zebranych; jeśli jednak aresztowanie to mogłoby zapobiec skutecznie grożącemu gwałtowi lub zakłóceniu spokoju, — należy się do niego wreszcie uciec, lecz policjant winien przy tem pamiętać, że działać należy z wielką ostrożnością, rozumą i taktem oraz, iż każdy krok przedsięwzięty w celu opanowania położenia winien być dokonany ze stanowczością i bezwzględnością.

Gdy legalnemu zebraniu odbywającemu się spokojnie, grozi przerwanie ze strony innego zebrania, wiecu, pochodu i t. p. funkcjonariusz policji nie powinien wtrącać się do pierwszego zebrania dlatego tylko, że jest ono powodem grożącego zakłócenia spokoju, lecz przede wszystkim powinien zarządzić środki dla utrzymania porządku w stosunku do strony zaczepnej.

Do użycia broni wolno się uciec tylko w ostateczności, gdy wszelkie inne łagodniejsze środki nie osiągnęły skutku, a tłum zagraża bezpieczeństwu funkcjonariuszów policyjnych lub porządkowi publicznemu albo mieniu obywateli. Rodzaj broni, która ma być użyta, zależy w dużym stopniu od znajdujących się na miejscu ilości funkcjonariuszów policji i mniej lub więcej wrogiego zachowania się tłumu. Należy mieć przytem zawsze na uwadze, że użycie broni palnej wywołuje rozjątrzenie i skargi. Przede wszystkim dla rozproszenia tłumu winna być użyta broń biała, po wyczerpaniu łagodniejszych, środków i po odpowiednim ostrzeżeniu. Bez uprzedniego ostrzeżenia użycie broni przez zwarte oddziały jest niedozwolone; to samo odnosi się do ataków konnej policji na tłum.

Broni palnej nie wolno nigdy używać w takich wypadkach bez rozkazu najstarszego rangą funkcjonariusza policji, obecnego na miejscu. W tych wypadkach należy bezwzględnie wykonać jego rozkaz.

Funkcjonariusz policji, który dał rozkaz użycia broni względnie atakowania konnym oddziałem, winien o tem natychmiast złożyć odpowiedni raport piśmienny, który zakomunikowany będzie komendantowi okręgowemu dla przeprowadzenia niezwłocznego dochodzenia.

UWAGA: patrz dodatek „F”.

§ 27.

Zachowa-
nie się
funkcjo-
narjusza
policji wo-
bec osób
wojsko-
wych.

O postępowaniu funkcjonariusza policji przy wykonywaniu czynności służbowych w stosunku do osób wojskowych stanowi rozporządzenie Min. Spraw Wewn. i Min. Spraw Wojsk. z 20/4 1920 r. Monitor Polski z dnia 15/V 1920 r. Nr. 108, które opiewa:

A. Funkcjonariusze policji przy wykonywaniu swych czynności służbowych mają prawo występować wobec osób wojskowych:

a) w razie dokonywania przez osobę wojskową czynu przestępnego i

b) w razie potrzeby zapobieżenia popełnieniu czynu przestępnego lub w celu jego wykrycia.

B. W wypadkach przewidzianych pod literą A punkt a, jeśli sprawca został schwytany na gorącym uczynku przy popełnianiu zbrodni lub poważniejszego występku (w b. zaborze austriackim w myśl obowiązującego tam kodeksu tylko w wypadkach zbrodni), lub zaraz po spełnieniu tychże, funkcjonariusz policji, o ile na miejscu niema żandarmerji lub warty wojskowej ma prawo tymczasowego przytrzymania wojskowego nie mającego stopnia oficerskiego i doprowadzenia go do komendy lub warty, a w ich braku do najbliższego urzędu policji.

W stosunku do oficerów i urzędników wojskowych funkcjonariusz policji w wypadkach przytoczonych powyżej winien uprzednio zażądać okazania legitymacji i wezwać do dobrowolnego udania się wraz z funkcjonariuszem policji do komendy wojskowej lub warty oficerskiej, a w ich braku do najbliższego urzędu policji i dopiero w razie odmowy ma on prawo przytrzymać, względnie odprowadzić przymusowo.

C. W wypadkach przewidzianych pod lit. A punkt b. Jeżeli funkcjonariusz policji ma uzasadnione podejrzenie, że osoba wojskowa popełniła zbrodnię lub poważniejszy występki, albo że do popełnienia czynu takiego czyni przygotowania, ma prawo zażądania od wojskowych nie posiadających stopnia oficerskiego przedstawienia legitymacji. Jeżeli wylegitymowanie nie uchyli podejrzenia, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem i na miejscu niema przedstawicieli żandarmerji lub warty wojskowej, mają również organa bezpieczeństwa prawo tymczasowego przytrzymania i doprowadzenia wojskowego, o ile zachodzą okoliczności, które według istniejących przepisów ustawowych uprawniałyby do aresztowania osób cywilnych.

W stosunku do oficerów i urzędników wojskowych funkcjonariusz policji winien postąpić, jak wskazano pod lit. B.

D. We wszystkich pozostałych wypadkach, gdy wojskowy, przekraczając inne przepisy prawa karnego lub przepisy poli-

cyjno-administracyjne, swoim zachowaniem się zakłóca bezpieczeństwo, spokój i porządek publiczny do tego stopnia, że interwencja okaże się bezwzględnie potrzebną — funkcjonariusz policji uprawniony jest zwrócić mu na to uwagę i wezwać go do porządku, względnie zażądać wylegitymowania się. Jeśli osoba wojskowa wzbrania się podać nazwisko swoje, stopień i przydział taktyczny, albo jeśli legitymacja wydaje się podejrzaną — funkcjonariusz policji winien wezwać pomocy obecnych na miejscu przedstawicieli żandarmerji wojskowej i tylko w razie ich nieobecności może przytrzymać winnego i doprowadzić go do najbliższej komendy lub warty.

E. W razie stawienia przez osobę wojskową czynnego oporu policji, działającej prawnie w zakresie i stosownie do niniejszego rozporządzenia — policja jest uprawniona do stosowaniu wszelkich środków, które jej w wypadkach stawiania czynnego oporu przysługują.

F. Funkcjonariusze policji, występując w stosunku do osób wojskowych, obowiązani są postępować z należyтым taktem i rozważyć i wobec oficerów działać w każdym wypadku z należyтым szacunkiem.

G. Wojskowy w ubraniu cywilnym, dopóki się nie wylegitymuje ze swego charakteru wojskowego, winien być traktowany narówni z osobami cywilnymi.

H. Wszyscy żołnierze i podoficerowie są obowiązani w służbie i poza służbą funkcjonariuszom policji udzielać pomocy w celu udaremnienia czynnego oporu stawianego policji przez osoby wojskowe lub cywilne.

I. Organa policji są organami państwowymi i nieposłuchanie ich wezwań służbowych przez osoby wojskowe, względnie opór stawiany im w wykonywaniu służby, lub gwałty na nich popełniane, będą karane w myśl obowiązujących wojskowych kodeksów karnych, jako zbrodnie lub występki.

Jeśli oficer da rozkaz aresztowania podoficera lub żołnierza, policjant winien rozkaz ten wykonać i odstawić aresztowanego na odwach, do posterunku lub do koszar.

Policjant w takim wypadku winien doreczyć oficerowi swój notes i prosić o wpisanie nazwiska, szarży i pułku oraz o podanie, co ma donieść o aresztowanym i jeśli czas pozwoli — poprosić o pisemny rozkaz. Podobnie, gdy podoficer aresztuje niższego szarżę i żąda pomocy od policjanta — policjant winien mu tej pomocy udzielić.

Gdy oficer lub żołnierz wezwie policjanta do wystąpienia przeciw osobie cywilnej — policjant winien wystąpić w myśl ustępu 3-go i następnych § 24-go.

Gdy zajdzie potrzeba doprowadzenia lub aresztowania, policjant może odstąpić od żądania, aby wzywający oficer lub żoł-

nierz udał się również do urzędu policyjnego, gdy wzywający odmówi, lub gdy znajduje się na służbie i nie może skutkiem tego opuścić miejsca, gdzie pełni służbę np. komendant warty, posterunek, podoficer dyżurny i t. p. W takim wypadku jednak policjant winien zanotować nazwisko, szarżę i oddział wzywającego wojskowego.

§ 28.

Postępowanie przy aresztowaniach i transportowaniu aresztowanych.

Przy aresztowaniu policjant zawsze winien użyć formułki „w imieniu prawa aresztuję pana (panią)” oraz wymienić powod aresztowania.

Aresztowanie jest użyciem siły. Nie należy jej jednakże używać więcej, niż potrzeba dla zapobieżenia ucieczce aresztowanego. O ile aresztujący policjant jest uzbrojony w karabin, winien w chwili aresztowania zdjąć go z ramienia i trzymać w prawej ręce przy nodze.

W żadnym razie nie wolno policjantowi obchodzić się z aresztowanym szorstko lub używać wobec niego obelżywych wyrazów.

Aresztowanie winno być dokonane możliwie spokojnie i nieznacznie, tak, aby nie zwracać uwagi publiczności. Policjant nie powinien prowadzić rozmów z aresztowanym. Aresztowanemu należy niezwłocznie odebrać posiadaną broń, a inne niebezpieczne przedmioty, jak: laska, nóż i t. p. tylko w wypadkach, gdy zachodzi obawa, że przedmiotów tych użyje przeciw aresztującemu, celem udaremnienia jego czynności służbowej.

Odprowadzenie aresztowanego do urzędu policyjnego powinno być dokonane w taki sposób, aby zwracać jaknajmniej uwagi i w miarę możliwości należy unikać głównych ulic. Przy prowadzeniu należy uważać, aby aresztowany nie pozbył się w jakikolwiek sposób posiadanych przy sobie przedmiotów i aby się z nikim nie porozumiewał. Policjant winien iść za aresztowanym z lewej strony, aby nie dopuścić do wyrwania sobie broni i mieć go ciągle na oku. Aresztowanych należy zawsze odprowadzić wprost do urzędu policyjnego (względnie do miejsca przeznaczenia) bez wstępowania z nim gdziekolwiekby.

Niespokojnych aresztowanych, którzy swoim zachowaniem się wywołują zbiegowisko, oraz chorych i kaleki, należy odwieźć do urzędu (o ile możliwości w towarzystwie 2-ch policjantów). W drodze należy bacznie uważać, aby aresztowany nie uciekł. Podczas eskortowania aresztowanych policjant nie potrzebuje nikomu salutować.

Przy transportowaniu aresztowanych najstarszy rangą funkcjonariusz policji odpowiedzialny jest za zabezpieczenie i dostawienie więźniów do miejsca przeznaczenia oraz za otrzymanie należy-

tego pokwitowania z odbioru, za wszystkie dokumenty doręczone mu i rzeczy dostarczone więźniom i za wyliczenie się z otrzymanych pieniędzy. Policjant w razie zauważenia jakich braków w zaopatrzeniu więźniów winien zwrócić na to uwagę władzy wysyłającej. Obciążenie więźnia pakunkami jest wzbronione.

Podczas transportu posilanie się więźniów może się odbywać tylko pod nadzorem policjanta, w miarę możliwości w oddzielnym lokalu. W razie zachorowania więźnia lub odmowy z jego strony odbywania dalszej drogi pieszo, eskortujący powinien postarać się o zbadanie go przez lekarza i ewentualnie zażądać wskazówek najbliższej władzy.

W razie nocowania więźniowie winni być zamknięci i należycie pilnowani, a odpowiedni lokal winien być wskazany naprzód przez władzę wysyłającą. W nagłych i nieprzewidzianych wypadkach należy się w tym względzie zwrócić o pomoc do najbliższej władzy. Przy eskortowaniu większej ilości osób należy starać się, aby więźniowie w miarę możliwości szli osobno i nie porozumiewali się ze sobą. Należy również zachować należyte środki ostrożności, zwłaszcza jeśli ilość więźniów jest większa od ilości funkcjonariuszów policji. W razie zająć z więźniami i potrzeby pomocy, eskortujący winien zwrócić się do najbliższej komendy policji lub do naczelnika gminy. Niezwłocznie po przybyciu na miejsce eskortujący winien zgłosić się do władzy, do której więźniowie zostali wysłani (komendanta posterunku, sądu, więzienia etc) i oddać tam więźniów za pokwitowaniem, na którym winna być zaznaczona data i godzina dostarczenia.

Po odstawieniu więźniów eskorta winna wrócić do miejsca, skąd została wysłana, możliwie najprędzej i zwrócić wszystkie rzeczy: kołdry, płaszcze i t. d., które zostały dostarczone więźniom na drogę.

Przy transportowaniu więźniów kolejami i statkami parowymi, eskortujący winni mieć karabiny nienabite i przy wsiadaniu do wagonu bagnety winny być zdjęte. Po wyjściu z wagonu bagnety należy nałożyć i karabin nabić.

§ 29.

Rewizja
domów i
rewizja
osobista

Policjant może przeprowadzić rewizję domową lub osobistą w zasadzie tylko na rozkaz władzy prokuratorskiej, sądowej lub uprawnionej do tego władzy administracyjno-politycznej.

W wypadkach wyjątkowych, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, policjant może, zgodnie z odpowiednimi przepisami ustawowymi (art. 358 ust. post. karn. w b. zaborze rosyjskim, § 141 ust. o postępowaniu karn. w b. zaborze austriackim i art. 108 ust. post. karn. w b. zaborze pruskim) przeprowa-

dzić rewizję domową lub osobistą na własną odpowiedzialność. W wypadkach takich policjant winien postępować ściśle według przepisów prawa (art. 357 do 377 ust. post. karn. w b. zaborze rosyjskim, §§ 139 do 145 ust. o post. karn. w b. zaborze austriackim i art. 102 do 103 ust. o post. karn. w zaborze pruskim) wymienione powyżej artykuły przytoczone są w załączniku „G”.

O każdej rewizji policjant winien spisać odpowiedni protokół i donieść przełożonej władzy, przedstawiając jednocześnie znalezione przedmioty.

Rewizję domów i osób należy przeprowadzać możliwie bez zwracania uwagi (np. osobę która ma być zrewidowaną, należy wprowadzić z ulicy do bramy domu i t. p.) oraz bez przyczynienia zbytich przykrości osobom rewidowanym, mając wzgląd na ich dobre imię, stanowisko i prywatne tajemnice, nie pozostające w związku ze sprawą. Należy również troskliwie zwracać uwagę na przyzwoitość. W przypadkach uzasadnionego podejrzenia o zbrodnie lub cięższy wypadek występku należy u podejrzanego przedsięwziąć rewizję bezzwłoczną, a zresztą osoba aresztowana powinna być rewidowana dopiero po przybyciu do urzędu policyjnego. Należy jednak pilnie zwracać uwagę, aby po drodze nie pozbyła się jakiego dokumentu lub przedmiotu. Kobiety mogą być rewidowane tylko przez kobiety.

Funkcjonariusze policyjni nie mogą być wzywani na świadków przy rewizjach, dokonywanych przez policję. Funkcjonariusz policji, przeprowadzający rewizję, winien wzywać świadków z pośród wiarogodnych i zasługujących na zaufanie osób postronnych.

Jeżeli mieszkanie jest zamknięte i nikogo niema, otwarcie może nastąpić tylko w obecności właściciela domu lub administratora, gdyby zaś tych nie było na miejscu w obecności dozorców domowych. Mieszkanie tak otworzone winno być następnie opieczetowane i zabezpieczone przed kradzieżą. Wchodząc do mieszkania osoby podejrzaney lub zlego prowadzenia się, lub poddając osobę taką rewizji osobistej, policjant winien się mieć na ostrożności co do swojej osoby, by nie został napadnięty lub rozbrojony podczas dokonywania czynności służbowych. W wypadkach tego rodzaju policjant winien w miarę możliwości postarać się o obecność drugiego policjanta.

Przy badaniu pism i dokumentów należy uważać, aby osoba nie powołana nie dowiedziała się o ich treści. Jeżeli właściciel zaprotestuje przeciwko przeglądaniu niektórych papierów, należy przeglądania takiego zaniechać, papiery opieczetować i oddać do urzędu policyjnego.

Każda nieuzasadniona rewizja (np. nacechowana złą wolą) będzie karana, jako przestępstwo na służbie państwowej, a oprócz tego, jako przekroczenie obowiązków służbowych.

§ 30.

O dozorze
policyjnym
i o przy-
musowym
wydaleniu.

Dozór policyjny może być stosowany tylko na podstawie ustawy (w byłym zaborze rosyjskim) lub orzeczenia sądownego, zaś w czasach wyjątkowych również na podstawie ustaw wyjątkowych przez władze administracji politycznej względem osób, zagrażających bezpieczeństwu i spokojowi publicznemu. Dozór policyjny wykonywany jest przez organa policji.

Policjant, który zauważył osobę, której przebywanie w danej miejscowości jest zabronione, powinien ją niezwłocznie doprowadzić do urzędu policyjnego.

ROZDZIAŁ IV.

§ 31.

Pożary
i
powodzie.

W razie spostrzeżenia ognia funkcjonariusz Policji winien niezwłocznie zawiadamiać straż ogniową za pomocą najbliższego telefonu lub jakim innym najprędszym sposobem.

Nawet przy najmniejszym pożarze należy wzywać zaraz straż ogniową, ponieważ żarzenie się za obiciami, boazerjami lub iskry mogą wywołać ponowny wybuch pożaru. Funkcjonariusz policji, który pierwszy spostrzeże pożar, odpowiedzialny jest za niezwłoczne zaalarmowanie straży ogniowej i powinien również, czy to przez gwizdanie, czy w inny sposób zaalarmować mieszkańców budynków palących się i sąsiednich zagrożonych pożarem. Funkcjonariusz policji winien również niezwłocznie zawiadomić o pożarze właściwy urząd policji.

Ustalenie ścisłych przepisów postępowania dla funkcjonariuszów policji, którzy zauważą pożar, nie jest możliwe, jednakże ratowanie życia osób zagrożonych i zaalarmowanie straży ogniowej, musi być jego pierwszym obowiązkiem. Następujące wskazówki należy zapamiętać:

1) należy unikać w miarę możliwości otwierania drzwi i okien, ponieważ może to wywołać przeciąg, który przyczynia się do podniecenia ognia;

2) dym bywa najmniej gęsty najbliżej ziemi i do pomieszczeń, gdzie jest dużo dymu, można się dostać na czworakach.

Mokra chustka trzymana na ustach i nosie nie przepuszcza dymu i ułatwia oddychanie.

3) gdy na kimś pali się ubranie, należy go niezwłocznie położyć na ziemi (w ten sposób zabezpiecza się twarz) i nakryć wełnianem, możliwie grubym przykryciem, jak np. gruby

dywan albo kołdra. płaszcz lub surdut, jakkolwiek lekka i cienka tkanina podsyca tylko ogień;

4) piasek, ziemia i mialki popiół gaszą lepiej palącą się naftę lub tuszcz (olej) niż woda;

5) jeśli się palą firanki, należy je zerwać i zgnieść.

Jeżeli w domu jest przeprowadzona elektryczność, to o wybuchu pożaru należy zawiadomić stację elektryczną, jeżeli zaś gaz—niezwłocznie zarządzić, by główny kran gazowy zamknięto i wezwano przez stróża najbliższego dozorcę gazowego.

Gdy wybuchnie pożar, przodownik, patrolujący, winien niezwłocznie po otrzymaniu o tem informacji udać się na miejsce, zawiadamiając komisarza i wzywając odpowiednią ilość potrzebnych do pomocy funkcjonariuszów policji z sąsiednich obchodów. W razie potrzeby można również zażądać pomocy z sąsiednich urzędów policyjnych.

Jeśli pożar jest poważny, powinien być zawiadomiony również komendant policji.

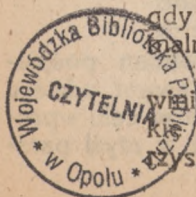
Przed przybyciem pomocy funkcjonariusze policji na miejscu winni czynić wszelkie możliwe wysiłki, aby zabezpieczyć osoby zagrożone, ochronić i usunąć ruchomości, stosownie do życzeń właścicieli oraz, czuwać, aby złodzieje nie mogli korzystać z zamieszania. Funkcjonariusze policji winni czynić wszystko, co jest w ich mocy, aby ułatwić przybycie i działalność straży ogniowej, maszyn pożarowych i wogóle pomagać straży w miarę możliwości.

Funkcjonariusze policji winni oswobodzić dostateczną przestrzeń w pobliżu pożaru, oraz zarządzić środki w celu zapobieżenia zatamowaniu ruchu na przyległych ulicach, kierując ruch uliczny w miarę potrzeby innemi ulicami.

Policja również winna pilnować, aby osoby nieupoważnione, korzystając z zamętu, nie wchodziły do domów, jednakże winna zwracać uwagę, aby nie przeszkadzać usiłowaniom tych, którzy starają się ratować życie i własność osób zagrożonych, oraz nie przeszkadzać niepotrzebnie właścicielom lub mieszkańcom palących się domów. Do miejsca pożaru dopuścić można również osoby, które z urzędu mają dostęp oraz agentów Towarzystwa Ubezpieczeniowego i pracowników stacji elektrycznych i gazowych.

Dostateczna ilość funkcjonariuszów policji powinna pozostać na miejscu, dopóki ogień nie zostanie ugaszony; atoli gdy wszelkie niebezpieczeństwo dla publiczności usunięto, normalny ruch uliczny będzie mógł być przywrócony.

Najstarszy rangą funkcjonariusz policji, obecny na miejscu, winien objąć dowództwo nad policją oraz winien zebrać wszelkie informacje o powodach pożaru i o okolicznościach, towarzyszących pożarowi, o zachowaniu się funkcjonariuszów policji

pod jego rozkazami, o czasie, w ciągu jakiego byli zajęci, przez kogo wezwana była straż i przyrządy ratownicze, jakie czynności zostały rzeczywiście dokonane, czy to przy wzywaniu straży, czy przy udziale w ratowaniu lub przy innych czynnościach, oraz kiedy policja została wycofana.

Pamiętać należy, że po przybyciu straży pożarnej na miejsce pożaru akcja ratownicza należy do naczelnika tejże lub jego zastępcy i on za jej celowe i skuteczne przeprowadzenie jest odpowiedzialny, więc też organa policji do jego wskazań winny się stosować, w czynności go popierać a unikać wszystkiego, co by mogło prowadzić do wzajemnych nieporozumień i tarć.

Przy powodziach funkcjonariusz policji winien postępować podobnie, jak przy pożarze. Przedewszystkiem zatem winien zaalarmować mieszkańców domu zagrożonych powodzią, oraz zawiadomić straż ogniową i odnośny urząd policji. Następnie winien pomagać przy ratowaniu życia i mienia osób zagrożonych i chronić to mienie od zniszczenia, kradzieży itd. Zwyczajnie już naprzód ułożony jest przez władze ogólny plan ratowania życia i mienia na wypadek powodzi, więc też policja państwowa z odnośnymi postanowieniami winna wcześniej się zaznajomić i w razie powodzi do nich ściśle się stosować.

§ 32.

**Wypadki
nieszczęśli-
we.**

Każdy policjant obowiązany jest nieść ratunek przy wypadkach nieszczęśliwych, gdy życie, bezpieczeństwo lub zdrowie ludzkie jest zagrożone. Udzielić powinien pierwszej pomocy temu, kto uległ atakowi słabości lub wypadkowi, usunąć go z ulicy na chodnik, do bramy, albo do lokali parterowych na przykład do stróża lub sklepu, do szpitala lub apteki, jeżeli są w pobliżu; przez inny posterunek lub kogoś z przechodniów wezwać stosownie do okoliczności pogotowie ratunkowe lub lekarza. Musi także uważać, aby nie okradziono dotkniętego nieszczęściem. Może w tym celu rzeczy wartościowe znalezione przy nim zabrać i przechować, przyczem należy, o ile możliwości, postarać się o bezstronnych świadków. Osoby przygodne może do pomocy zachęcać, ale nie może ich zmuszać.

§ 33.

**Wzywanie
pomocy.**

Na każde wołanie o pomoc, policjant powinien pośpieszyć tam, gdzie go wołano, zbadać przyczynę i ewent. udzielić pomocy. Jeżeli zaś wołano z lekkomyślności lub w celu wprowadzenia policjanta w błąd winien on postąpić w myśl paragrafu 23.

§ 34.

**Braki
uszkodze-
nia na do-
mach, wy-
stawach
sklepo-
wych, bru-
kach i t. d.**

Policjant winien meldować o jakichkolwiek dostrzeżonych przez niego brakach i uszkodzeniach na domach, wystawach sklepowych, na bruku, na mostach i t. d., winien również niezwłocznie zarządzić usunięcie jakiegokolwiek przedmiotu wystającego z budynku lub sklepu, lub umieszczonego w taki sposób, że zagraża bezpieczeństwu lub przeszkadza publiczności.

W razie pęknięcia rury wodociągowej, uchodzenia gazu z rur, zapadnięcia się kanału i t. p., powinien policjant przestrzec narażonych na niebezpieczeństwo i w razie konieczności zarządzić zamknięcie ulicy oraz niezwłocznie zawiadomić właściwy urząd w celu dokonania naprawy.

W wypadkach nagłych, gdy chodzi o usunięcie groźnego niebezpieczeństwa i uwiadomienie mieszkańców o niem, wolno policjantowi wyjątkowo wchodzić do mieszkań prywatnych.

§ 35.

**Znalezione
rzeczy.**

Znalezione rzeczy należy składać w urzędzie policji, nie wolno zaś oddawać ich temu, kto się zgłasza jako właściciel, lecz należy go odesłać do urzędu policyjnego. Znalezione wojskowe części uzbrojenia, amunicję i t. p., policjant powinien odwieźć do urzędu policji skąd się je odezła do władz wojskowych. Gdy policjant spostrzeże, że ktoś znalazł rzecz zgubioną, powinien rzecz tę odebrać i zanotować nazwisko znalazcy, jeżeli jednak osoba ta rzeczy oddać nie chce, należy ją doprowadzić do urzędu policji, chyba, że nie budzi ona najmniejszego podejrzenia: w tym wypadku wystarczy doniesienie.

Znalezionych pocisków artylerji lub innych przedmiotów wybuchowych nie należy ruszać bez uprzedniego wezwania rzeczoznawcy.

§ 36.

**Dzieci
zabłąkane.**

Dzieci zabłąkane tudzież widocznie bezdomne i pozbawione opieki, gdy zostaną zauważone przez funkcjonariusza policji, winny otrzymać niezwłocznie opiekę i pomoc i powinny być zaprowadzone do najbliższego urzędu policyjnego.

Gdy dziecko znalezione przez policję lub oddane jej nie umie powiedzieć, gdzie mieszka, lub jak się nazywa, lub gdy policja zostanie zawiadomiona o zagubieniu lub zaginięciu dziecka, winna niezwłocznie rozesłać jego rysopis do okolicznych urzędów i podać to do wiadomości publicznej.

Dziecko znalezione oraz wszystkie zebrane co do niego wiadomości, należy oddać bezwzględnie do przytułku dla dzieci, a gdy takiego w miejscu niema, do Urzędu Gminnego, a bez-

pośrednio potem zrobić doniesienie do właściwej władzy administracyjnej.

Gdy znalezione dzieci mogą podać, gdzie mieszkają, funkcjonariusz policji winien je odprowadzić lub odwieźć do rodziców lub opiekunów, a jeśli miejsce położone jest za daleko, należy niezwłocznie zawiadomić rodziców telegraficznie lub w inny sposób, a dziecko aż do ich przybycia zatrzymać w Urzędzie Policji, gdzie będzie mu dostarczany posiłek, za który rodzice będą obowiązani zapłacić. Dzieciom zatrzymanym wyjątkowo w Urzędzie Policji, należy w razie potrzeby dostarczać posiłku, za który można liczyć w taki sam sposób, jak za posiłek dostarczany aresztowanym. Dzieci delikatne i dziewczynki winny być oddane pod opiekę kobiety, którą ma wskazać gmina.

§ 37.

Pijani.

Osoby pijane, które nie mogą być zostawione same bez niebezpieczeństwa, winny być odprowadzone w pierwszej linii do mieszkania, a dopiero, gdy to jest niewiadome, do Urzędu Policijnego, skąd po wytrzeźwieniu mają być wypuszczone, o ile nie popełniły jakiego wykroczenia, za które mogą podlegać karze.

Z reguły należy z pijanymi postępować nader ostrożnie, i jeżeli nie zachodzi nieodzowna potrzeba np. ze względu na wielkość budzonego zgorszenia lub z powodu zakłócenia spokoju publicznego i awantur, unikać wystąpienia przeciwko nim.

W razie aresztowania pijanych zachowujących się gwałtownie wskazane jest przybranie postronnych świadków, aby policjant mógł się później obronić przed nieuzasadnionemi zarzutami pobicia lub brutalnego obchodzenia się, które zwykle aresztującym organom pijani czynią.

§ 38.

Zamykanie bram, sklepów i t. p.

W nocy policjant w mieście winien szczególnie uważać na to, czy bramy, sklepy i okna parterowych mieszkań nie stoją otworem. Jeżeli są otwarte, powinien policjant zbudzić stróża lub właściciela przez dzwonienie albo pukanie, uwiadomić go o tem i zarazem czuwać, aby jeżeli już ktoś zakradł się do wnętrza, stamtąd nie uszedł. Również należy uważać w nocy na każdy podejrzaný szmer lub światło w sklepach i innych niezamieszkałych lokalach od ulicy i przekonać się o ich przyczynie.

§ 39.

Nocne hałasowanie na ulicach.

Hałasowanie, zakłócające spokój nocny, jakoteż psotne dzwonienie do bram — jest najsurowiej zakazane. Policjant winien wykraczających upomnieć, a w razie nieposłuszeństwa donieść, — ewent. winnych doprowadzić.

§ 40.

Pełnienie służby na dworcach kolejowych

Funkcjonariusze policji, pełniący służbę przy dojazdach i wejściach do dworców kolejowych, winni regulować ruch pieszego i kołowego, aby zapobiec tłoczeniu się i zatamowaniu ruchu. Winni również pilnie zwracać uwagę na złodziei. Postępowanie funkcjonariuszów w obrębie terenów kolejowych, reguluje oddzielna instrukcja.

§ 41.

Pełnienie służby nad rzekami.

Funkcjonariusz policji patrolujący nad rzekami, winien zwracać uwagę, aby wszystkie przepisy miejscowe, dotyczące rzek, były ściśle przestrzegane, oraz aby własność publiczna i prywatna nie była naruszona.

§ 42.

Służba asystencyjna.

Funkcjonariusz policji, przeznaczony do asystencji przy urzędowych czynnościach organów władz publicznych np. na targach, przy kasach, przy obławach i t. p. winien się stosować do wskazówek organów władzy, której asystuje. Winien pamiętać, że jest odpowiedzialnym za niezapobieganie gwałtom lub ucieczce podejrzanego osoby.

Do czynności urzędowych władzy, której asystuje mieszać mu się nie wolno.

§ 43.

Służba strażnicza.

Policjant stojący na straży jakiegoś obiektu, bezwarunkowo nie może się oddalić ze stanowiska aż do złuzowania lub do godziny ściągnięcia posterunku. Powinien stosować się do przepisów, dotyczących się patrolowania o tyle tylko, o ile go od głównego zadania t. j. od strzeżenia danego obiektu nie odciągają. Do załatwienia sprawy, wymagającej więcej czasu, winien wezwać sąsiedni posterunek lub komendanta warty; względnie odesłać interesowanych do nich. Oczywiście więc także winien zatrzymać przy sobie aresztowaną osobę aż do nadejścia pomocy.

Policjant, przeznaczony do pilnowania aresztantów, winien uważać, aby aresztanci stosowali się do porządku domowego. Śpiewanie, zakłócanie spokoju, nieobyczajne rozmowy i zachowanie się, pukanie i inne sposoby porozumienia się, zwłaszcza

z osobami na zewnątrz są surowo wzbronione. Policjantowi wolno dopuszczać do aresztu tylko te osoby, które z urzędu mają dostęp lub wykażą się pozwoleniem pisemnem. Winien on również nie dopuszczać, aby bez pozwolenia podawano cokolwiek aresztantom. Rzeczy przyniesione za pozwoleniem winien przejrzeć w celu niedopuszczenia do przemykania w nich pieniędzy, listów, narzędzi do przygotowania ucieczki. W razie kłótni lub awantury w areszcie nie wolno mu wchodzić samemu do celi, ale winien wezwać odpowiedniej pomocy. Winien zbadać każdy podejrzany szmer, udaremnić próbę ucieczki, w ostatecznym zaś wypadku — nawet użyć broni. W razie potrzeby winien sam okazać pierwszą pomoc lub wezwać lekarza, jeżeli aresztant popełni samobójstwo. O każdym ważniejszym spostrzeżeniu winien zawiadomić komendanta warty lub dozorcę.

§ 44.

**Służba
w teatrach
etc.**

Policjant winien regulować porządek jazdy i ruch publiczności przed teatrami tudzież miejscami zabaw publicznych oraz zwracać pilną uwagę na utrzymanie porządku i na złodziei, tak przed budynkami, jak i zewnątrz nich.

Nie może dopuszczać do palenia w tych częściach teatrów i innych miejsc zabaw publicznych, gdzie palenie jest zabronione.

Pośredników, sprzedających bilety po cenach wyższych, niż dozwolona, funkcjonarjusz policji winien doprowadzić do urzędu policji.

Do lokali zamkniętych, w których odbywa się zabawa, funkcjonarjusz policji nie powinien wchodzić, chyba w razie zajścia lub na wyraźne wezwanie właściciela lokalu.

Wezwany funkcjonarjusz policji powinien postarać się przywrócić porządek w miarę możliwości bez uciekania się do usuwania z lokalu żadnej osoby.

Jeśli o późnej godzinie słychać hałas w prywatnem mieszkaniu, niepokojący sąsiadów, policjant na obchodzie winien zadzwonić i poprosić właściciela, aby uspokoił hałas.

§ 45.

**Utrzymanie
porządku
i czystości
na ulicach
i placach.**

W celu zapewnienia utrzymania porządku i czystości na ulicach, drogach i placach, funkcjonarjusz policji powinien uważać; jeżeli w danej miejscowości wydane odnośne przepisy porządkowe, aby przepisy te były ściśle wykonywane. Zwykle powinien policjant baczyć, jeżeli ze strony gminy to zarządzono:

1) aby ulice co rano w godzinach oznaczonych były oczyszczone i wogóle utrzymywane w porządku przez cały dzień;
2) aby śmiecie, pomyje i inne nieczystości nie były wyrzucane lub wylewane na ulice;

3) aby w dnie suche i upalne ulice i chodniki były polewane przed zamiataniem w celu uniknięcia kurzu;

4) aby wszystkie ścieki i rowy były oczyszczone i nie wydawały przykrej woni;

5) aby nie skierowywano odpływu wody z dachów i studzien na drogi, place i ulice;

6) aby podczas śnoży i śniegu jezdnie i chodniki były uprzątnięte, podczas mrozu i ślizgawicy posypywane piaskiem i popiołem, jak również, aby hydranty uliczne nie były zasypywane śniegiem;

7) aby nie trzepano i nie okurzano dywanów, chodników, ubrań etc. z okien i balkonów domu.

Funkcjonariusze policji winni zarządzić niezwłocznie usunięcie padłych zwierząt z dróg i ulic.

§ 46.

Kwesty publiczne.

Policjant, pełniący służbę na ulicy, powinien zwracać uwagę, aby osoby kwestujące posiadały legitymację, wydane przez instytucję, której zostało udzielone pozwolenie na kwesty i aby kwesta odbywała się tylko w dniu, na który pozwolenie zostało wydane.

Kwestujący nie powinni chodzić po jezdni, a na chodniku powinni stać w taki sposób, aby nie przeszkadzać ruchowi pieszemu.

Używanie długich kijów z workami, lub innych przedmiotów, mogących przeszkadzać publiczności jest zabronione.

Kwestujący nie powinni naprzykrzać się publiczności lub zaczepiać natarczywie przechodniów.

Jeśli kwesta odbywa się przy stołach, policjant winien uważać, aby stoły nie były zbyt duże i ustawiane w takich miejscach lub w taki sposób, żeby tamowały ruch uliczny.

O wykroczeniach winien policjant donieść, ale osoby kwestujące bez legitymacji, właściwego pozwolenia lub z pozwoleniem przedawnionem ma zatrzymać i doprowadzić do urzędu policyjnego.

§ 47.

Zerwanie się przewoźników elektrycznych.

Jeśli drut elektryczny zerwie się i upadnie na ziemię, należy natychmiast ogrodzić drut i nie dopuszczać do niego nikogo, zawiadomić urząd policyjny oraz zarząd tramwajowy względ. elektrownię.

Jeśli drut upadł na człowieka lub zwierzę, należy drut usunąć za pomocą suchego przedmiotu drewnianego, bacząc, aby nie dotknąć ani drutu ani ciała uszkodzonego swym ciałem lub odzieżą.

§ 48.

**Obowiązek funkcyj-
nariusza policji
w dziedzi-
nie handlu.**

Funkcjonariusz policji winien pilnie przestrzegać, aby zakłady handlowe i przemysłowe były zamykane w godzinach przepisanych.

Winien również baczyć:

1) aby właściciele zakładów przemysłowych i handlowych nie wystawiali przedmiotów handlu przed drzwiami i oknami swoich zakładów w sposób utrudniający swobodny ruch uliczny;

2) aby rzemieślnicy, jako to stolarze, ślusarze, kowale, szewcy, kołodzieje nie wykonywali swych robót na chodnikach i ulicach;

3) aby właściciele sklepów i zakładów handlowych nie uprawiali handlu, wystając przed swymi zakładami i zaczepiając lub w jakikolwiek inny sposób naprzykrzając się przechodniom;

4) aby handel uliczny odbywał się zgodnie z wydanymi przepisami.

Instrukcję niniejszą wydaną na zasadzie art. 39-go Ustawy o Policji Państwowej z dnia 24 lipca 1919 r. Nr. 61 Dz. Pr. Państwa Polskiego poz. 363 zatwierdzam.

Warszawa, dn. 3 lipca 1920 r.

Kierownik Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych

J. Kuczyński w. r.

O B O W I A Z K I

policjanta pełniącego służbę bezpieczeństwa.

Ogólne wskazówki.

1. Policjant winien być zawsze czujnym i uważnym i podczas pełnienia swej służby zajmować się z całą uwagą pracą i wystrzegać się opie-
szczości i gadatliwości.
2. Winien być zawsze taktownym i uprzejmym dla osób zwracających
się o informacje, bez względu na to, jakiegoby one były rodzaju.
3. Nie należy nigdy zwlekać z okazaniem pomocy każdemu, kto tego
zażąda, jednak pod tym warunkiem, że okazanie tejże upoważnia go
do opuszczenia miejsca, na którym jest mu wyznaczona służba, tylko
w tym wypadku, gdy okazanie takiej pomocy jest konieczne i wy-
nika z obowiązków służbowych oraz, gdy w równej mierze nie może
być udzielona pomoc przez inne organy policji.
4. Każdy policjant winien zawsze posiadać książeczkę, zawierającą pew-
ną ilość pożytecznych wskazówek. Dalej będą czyste kartki do za-
pisywania wypadków i wydarzeń.
5. Jeżeli ktoś z publiczności zwróci się do policjanta ze skargą na Po-
licję, policjant winien obejść się z nim uprzejmie i prosić go, aby
udał się do komisarjatu lub na posterunek, gdzie będzie spisany
protokół. Jeżeli zaś odmawia, policjant winien zanotować w ksią-
żeczce nazwisko i adres oraz wszelkie szczegóły i zdać raport.
6. Jeżeli policjant znajduje się w trudnem położeniu lub potrzebuje po-
mocy, winien on podać trzy krótkie gwizdki. Policjanci z sąsiednich
obchodów, jak również policjanci, którzy znajdują się nie na służbie,
winni udać się w kierunku gwizdków pilnie bacząc, czy nie dostrze-
gają uciekających przestępców lub takiego stanu rzeczy, który wymaga
natychmiastowego wkroczenia.
Jeżeli pomoc winna być udzielona bezzwłocznie w miejscu
alarmu, policjant podaje przeciągłe gwizdki. W tym wypadku po-
licjanci szybko udają się w kierunku gwizdków.
7. Opieka nad znalezionymi przedmiotami należy do obowiązków po-
licji. Wszelkie przedmioty znalezione przez policję lub oddane jej
przez znalazcę winny być dostarczone do komendy powiatowej lub

komisarjatu. Jeżeli przedmiot jest wręczony policjantowi przez znalazcę, winien on w obecności znalazcy zrobić dokładny opis przedmiotu w książce, przeliczyć pieniądze, jeżeli takowe się znajdują, zapisując nazwisko i adres znalazcy i, o ile to możliwe, dając mu to do podpisania.

8. Do obowiązków policji należy czuwanie nad porządkiem i spokojem na wiecach, zebraniach, demonstracjach, pochodach. Policjant zatem winien natychmiast raportować swemu przełożonemu o zamierzonych lub też odbywanych wiecach, demonstracjach, pochodach i strajkach, dla wydania przez policję odpowiednich zarządzeń, mających na celu zapobieganie nieporządkom, zakłóceniu spokoju, rozruchom, groźbom i uszkodzeniu cudzej własności.
9. Policjant winien nauczyć się możliwie najprędzej nazw wszystkich miejscowości, ulic na terenie obchodu, lub położonych w pobliżu tegoż i znać drogę do stacji kolejowych, urzędów pocztowych, kościołów, szpitali, oddziałów straży ogniowych, ustępów publicznych i innych instytucji publicznych, skrzynek do listów, aptek, postojów drożek, a także stacji końcowych i przystanków tramwajowych.
10. W rejonach wiejskich policjant powinien starać się znać z widzenia wszystkie osoby, mieszkające w danym rejonie, aby każda osoba obca odrazu przez niego była zauważona.
11. Głównym zadaniem policji jest zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, zapobieganie przestępstwom, przerywanie czynów przestępnych, oraz ujawnianie przestępstw.
12. W razie wykrycia przestępstwa policjant winien przedsięwziąć kroki, aby ślady przestępstwa nie były zatarte lub zniszczone, a zwłaszcza aby przedmioty stwierdzające takowe nie były dotykane lub poruszane.

Nie należy nigdy tracić cierpliwości.

Zbiórka na służbę.

Policjant winien stawić się na zbiórkę na służbę w czasie oznaczonym i winien być czysto ogolony, starannie ubrany, z pełnym ekwipunkiem i uzbrojeniem poprawnie wdzianem.

Obchody w dzień na ulicach miasta.

1. W dzień należy zawsze iść po trotuarze wzdłuż jezdni (przy bruku).
2. Odpowiadać na zapytania publiczności jak można najuprzejmiej i najlepiej.
3. Okazywać pomoc każdej osobie, znajdującej się w trudnem położeniu.
4. Zwracać uwagę, aby jezdnia i trotuar nie były zatamowane.
5. Zwracać baczna uwagę, aby zapobiegać wszelkim kradzieżom i wogóle przestępstwom.
6. Tłumić wszelkie nieporządki i w razie potrzeby aresztować winowajców.

7. Składać raport swemu przełożonemu, aby można było pociągnąć do odpowiedzialności wykraczających we wszelkich wypadkach rozmyślnego zatamowania ruchu, używania obelżywych wyrazów, otwarcia sklepów po godzinie przeznaczonej na zamknięcie, oraz za wszelkie wykroczenia, gdy niema potrzeby aresztowania.
8. W razie pożaru należy wezwać straż ogniową i dopomagać, aby droga w pobliżu pożaru była wolna dla maszyn pożarowych, oraz dla przejścia, jak również zapobiegać, aby publiczność nie przeszkadzała w pracy straży ogniowej. Pilnie należy baczyć, aby majątek poszkodowanych nie był rozgrabiony.
9. Udzielać pomocy w razie zawezwania, przy usuwaniu osób wykraczających w posesjach prywatnych lub osób wszczynających niesnaski w miejscach publicznych.
10. Należy notować w książce i składać raport o wszelkich zdarzeniach i wypadkach, eksplozjach, osobach, które zasłabły na ulicy, pogryzionych przez psy, oraz wszelkich innych wypadkach, które mogą stać się przyczyną dochodzenia ze strony osób i władz, których mogłoby to po pewnym czasie dotyczyć.
11. Należy natychmiast donieść o osobach niszczących ogłoszenia lub umieszczających plakaty w miejscach, na których zawieszanie ogłoszeń jest wzbronione.
12. Zwracać uwagę na wszelką własność publiczną na ulicach lub w pobliżu ulic, gmachy i pomniki, druty telegraficzne i telefoniczne, latarnie uliczne, kanały i t. p., notować i meldować możliwie najprędzej wszelkie uszkodzenia. Każdą osobę, która umyślnie uszkadza wyżej wymienione przedmioty należy aresztować bez nakazu.
13. Jeżeli jakiegokolwiek budynek lub dom wydają się być niebezpiecznymi ze względu na swój stan, należy, o ile to jest potrzebnem, stanąć w pobliżu, aby ostrzedz przechodzących w celu uniknięcia wypadków. Zarazem należy ostrzec właściciela domu i zawiadomić komisariat.
14. Natychmiast meldować wszelkiego rodzaju niebezpieczne uszkodzenia na ulicy lub chodniku.
15. Jeżeli ruch na ulicy jest wstrzymany z jakiegokolwiek powodu, należy natychmiast go uregulować.
16. Jeżeli naczynia, bielizna lub inne rzeczy są tak wystawione, że mogą stanowić pokusę dla złodzieja, należy natychmiast zwrócić na to uwagę właściciela.
17. Jeżeli otwory kanałów jakiegobądź ulicy są nie w porządku lub znajdują się tam zdechłe zwierzęta, odpadki lub śmiecie rozrzucone, należy natychmiast zanotować i zamełdować przodownikowi.
18. Jeżeli jaka ulica znajduje się w niebezpiecznym stanie z powodu ślizgawicy, należy natychmiast zarządzić posypanie ulicy piaskiem lub popiołem.
19. Jeżeli wóz wydaje się przeladowanym lub konie w stanie niezdolnym do pracy lub policjant zauważy jakiegobądź rodzaj znęcania się nad zwierzętami, należy natychmiast podjąć takie kroki, jakie policjant

będzie uważał za potrzebne t. j. nakazać zatrzymać wóz, aby powożący posłał po innego konia, który dopomógłby ciągnąć wóz lub, gdy koń jest niezdolny do pracy, zabrać go natychmiast do komisarjatu, zanotować nazwiska i adresy właściciela i powożącego w tym celu, aby mogło być wniesione oskarżenie.

20. Podczas pełnienia swej służby policjant wypełnia wszelkie czynności służbowe, co do których otrzymał polecenie od swego przełożonego.

Obchody w nocy na ulicach miasta.

1. Podczas obchodu w nocy należy chodzić po wewnętrznej stronie trotuaru w ten sposób, aby mieć możność sprawdzania czy drzwi są zamknięte i uważać na to, aby były zamknięte i t. d.
2. Rozpoczynając służbę nocną lub wczesnym rankiem, należy przedewszystkiem sprawdzić czy wszystkie drzwi, okna, okiennice, zamknięcia piwnic, drabiny i t. d., znajdujące się w obrębie obchodu, są dostatecznie zabezpieczone. Policjantom będzie pokazane w jaki sposób oznaczać miejsca, którędy złodzieje prawdopodobnie będą się starali dostać i, za każdym razem należy sprawdzać znaki, aby się przekonać, czy nie zostały one naruszone. Należy zawsze mieć odpowiedni materiał dla uczynienia znaków i te ostatnie usuwać z nastaniem świtu. Jeżeli policjant zauważy, że znak pewien został naruszony, lub że coś nie jest w porządku, jako to: że światło zazwyczaj palące się jest zgaszone, lub odwrotnie—pali się niezwykle światło, lub słychać podejrzany hałas (pies szczeka i t. d.) winien starać się ustalić przyczynę i o ile jest to koniecznem ostrzec właściciela. Wypadek taki należy zanotować i zameldować o tem przełożonemu. Jeżeli złodzieje znajdują się w bliskości, należy się postarać ich aresztować, a gdyby okazała się potrzebną pomoc, należy mieć ich na oku dopóki pomoc nie przybędzie.
3. Należy specjalnie pilnować pustych domów, krużganków, dających dostęp do górnych okien, sklepów jubilerskich, lombardów.
4. Należy starannie obejrzeć wszystkie okiennice wystaw sklepowych, aby się przekonać, czy są one zabezpieczone.
5. Należy zwracać uwagę na wszystkie osoby, waleśające się w sposób podejrzany, oraz osoby, opuszczające dom wśród nocy lub wczesnym rankiem, specjalnie zaś na osoby, noszące worki, tłumoki i t. p.
6. Należy pamiętać o tem, że złodzieje często przebiegają się za kominiarzy lub inne osoby, których rodzaj zajęcia zmusza do wychodzenia o wczesnej godzinie. Jeżeli się ma uzasadnione podejrzenie, należy natychmiast zrewidować wszelkiego rodzaju zawiniątka, jakie osoby te mogą nieść. (W krótkim czasie policjant pozna z wyglądu wszystkie osoby zamieszkałe w granicach jego obchodu, które regularnie wychodzą o wczesnej godzinie).
7. Gdy nadchodzi czas zmiany posterunku, należy udać się na wskazane uprzednio miejsce, aby pod wodzą sekcyjnego powrócić do komisarjatu zanim nastąpi zwolnienie.

8. Podczas obchodu należy przedsięwziąć wszelkie wywiady, co do których przełożony dał polecenie.

Posterunki stałe.

1. Należy okazywać pomoc **wszystkim osobom**, które tego żądają, o ile to żądanie jest słuszne.
2. Należy, o ile to jest koniecznem, udzielać pomocy osobom, życzącym sobie przejść przez ulicę, ewent. wstrzymując ruch uliczny.
3. Należy zwracać szczególną uwagę na rysopis osób poszukiwanych za zbrodnie i t. p. i starać się znać z widzenia zawodowych złodziei kieszonkowych. Jeżeli złodziej kieszonkowy lub inna osoba podejrzana wsiada do tramwaju lub innego publicznego pojazdu, należy natychmiast poufnie ostrzec konduktora.
4. Należy zanotować wszelkie szczegóły i meldować o **wszelkich wypadkach**, gdy powozy i wozy są niezdadne do użytku publicznego oraz wszelkie wypadki przeładowywania wozów i znęcania się nad zwierzętami.
5. Pomimo, że posterunek nie jest specjalnie przeznaczonym dla regulowania ruchu kołowego, należy jednak regulować ruch w razie zatamowania.
6. Jeżeli policjant zmuszony jest opuścić stały swój posterunek z jakiegokolwiek bądź powodu, winien natychmiast zapisać w książce godzinę opuszczenia i zaraz po powrocie — godzinę powrotu oraz podać przyczynę zejścia z posterunku.
7. Podczas zimna policjant może patrolować na przestreni 100 met. od swego posterunku, mając go jednak zawsze na widoku i będąc w pogotowiu, oraz w ten sposób, aby zawsze mógł być dostrzeżony z posterunku.

Posterunki dla ruchu ulicznego.

1. Regulowanie ruchu ulicznego wymaga bardzo dużo taktu i policjant nigdy nie powinien być podniecony lub znudzony. Nie należy nigdy dotykać lejc koni, o ile to nie jest bezwzględnie konieczne w celu uniknięcia wypadku lub aresztowania winowajcy.
2. Jeżeli policjant pragnie zatrzymać ruch uliczny, nie należy nigdy zatrzymywać pojazdu blisko siebie, lecz dawać mu znać **zawczasu**, następnie spokojnie udać się na środek ulicy i rozkrzyżować ramiona.
3. Nie należy dopuszczać wyminięcia siebie z chwilą, gdy sygnał do zatrzymania ruchu został dany. Rozkaz winien być ściśle wykonany.
4. Należy notować nazwiska i meldować o **wszystkich osobach jadących w sposób niebezpieczny dla publiczności**, oraz osobach, nieśluchających rozkazu zatrzymania się.
5. Należy zwracać uwagę, aby nie zatrzymywać ciężko ładownych wozów, jadących z góry lub pod górę, o ile nie jest to bezwzględnie koniecznem.

6. Należy czynić wszystko co jest w mocy w celu zapobieżenia, aby pojazdy, wiozące Naczelnika Państwa, Ministrów lub inne znane osoby, nie były zatrzymywane; są to ludzie bardzo zajęci pracą i każda utracona chwila ma ogromne znaczenie.

Obchody w dzieł na wsi.

1. Posterunkowy winien się trzymać drogi wytkniętej przez funkcjonariusza policyjnego, który posterunkowemu wydał rozkazy.
2. Posterunkowy winien zwiedzać domy, stojące na osobności i leżące na danej drodze i będzie się tam dowiadywał, czy ich mieszkańcy nie mają czego do zakomunikowania. O wynikach tych badań powinien posterunkowy zrobić sobie notatkę w rozkazie służbowym.
3. W każdej wsi, przez którą posterunkowy przechodzi, winien on zobaczyć się z sołtysiem względnie wójtem, (a w jego nieobecności z jakąś inną osobą tej miejscowości, godną zaufania), ażeby się dowiedzieć o bliższych szczegółach miejscowych np. czy nie było jakiego wypadku zaraźliwej choroby, czy nie widziano jakichś nieznanych osobników w pobliżu i t. d.
4. Posterunkowy winien odpowiadać na wszystkie pytania publiczności o ile możliwości jaknajlepiej.
5. Posterunkowy powinien udzielić pomocy każdemu, kto się znajduje w jakimkolwiek trudnem położeniu.
6. Posterunkowy da baczenie, ażeby drogi, służące do ruchu kołowego lub tylko pieszego nie były zawałone, lub uszkodzone.
7. Posterunkowy powinien dawać czujne baczenie, aby uprzedzać napady i kradzieże.
8. Powinien poskramiać wszelkie nieporządki i jeżeli zachodzi potrzeba, to winien aresztować winowajców.
9. Posterunkowy powinien donieść swemu przełożonemu, tak aby można było pociągnąć do odpowiedzialności w każdym wypadku osoby winne rozmyślnego oporu, lub niewykonania zarządzeń, używania nieprzyzwoitych wyrazów, właścicieli sklepów, gdy te są otwarte po godzinach dozwolonych i wrazie innego wykroczenia, gdzie nie zachodzi potrzeba aresztowania.
10. W razie pożaru powinien posterunkowy poczynić potrzebne zarządzenia i objąć kierownictwo nad akcją ratunkową, o ile na miejscu niema straży ogniowej. Winien baczyć, aby publiczność nie przeszkadzała akcji ratunkowej straży, oraz aby majątek poszkodowanych nie był rozgrabiony.
11. Posterunkowy w razie potrzeby powinien udzielić pomocy przy usuwaniu osób z prywatnej własności w razie wykroczeń z ich strony, lub osób, zakłócających spokój publiczny z lokali publicznych.
12. Posterunkowy winien zanotować w rozkazie służbowym i donieść następnie wszystkie szczegóły przy wypadkach i eksplozjach, pożarach, o osobach, które zasłabły na drodze, o osobach ugryzionych przez psa i o każdym innem zdarzeniu, któreby mogło pociągnąć za sobą dochodzenie.

13. Posterunkowy powinien zwracać szczególną uwagę na wszelką publiczną własność, znajdującą się przy drogach lub w pobliżu tychże, jako to: pomniki, druty telegraficzne i telefoniczne i t. p. i jeżeli zauważy, że coś jest przy nich nie w porządku zapisać do rozkazu. Każdego, któryby rozmyślnie tego rodzaju przedmioty uszkadzał, należy natychmiast aresztować.
14. Jeżeli jakiś budynek lub gmach wydają się być w stanie zagrażającym bezpieczeństwu, powinien posterunkowy, jeżeli okaże się koniecznem, stanąć w pobliżu, by ostrzegać przechodniów i zapobiec wypadkom. Musi on też jednocześnie przestrzec właściciela budynku i zdać raport do posterunku.
15. O każdym niebezpiecznem uszkodzeniu drogi czy dla ruchu kołowego, czy dla pieszego powinien posterunkowy natychmiast zraportować.
16. Jeżeli naczynia, bielizna lub inne przedmioty są tak wystawione, że stanowiłyby mogły pokusę dla złodziei, należy natychmiast zwrócić na to uwagę właściciela.
17. Jeżeli ścieki lub rowy jakiejś drogi są w nieporządku, lub gdy padlina, odpadki lub śmiecie leżą nackoło, posterunkowy to sobie zanotuje i zda natychmiast raport przełożonemu.
18. Jeżeli wozy są przeładowane lub konie w takim stanie, że zdają się być niezdolne do pracy, lub gdy posterunkowy zauważy okrutne obchodzenie się ze zwierzętami, to natychmiast poczyni kroki, jakie będzie uważał za potrzebne np. każe, aby się wóz zatrzymał i by woźnica posłał po drugiego konia do pomocy, lub jeżeli koń jest niezdolny do pracy zaprowadzi go zaraz na posterunek i zapisze nazwisko i mieszkanie właściciela i woźnicy, aby mogli być pociągnięci do odpowiedzialności.
19. Posterunkowy powinien na służbowym obchodzie poczynić wszystkie wywiady i wykonywać wszelkie czynności, co do których dostał specjalne polecenie od swego przełożonego.

Obchody w nocy na wsi.

1. Posterunkowy powinien trzymać się drogi, przepisanej przez funkcjonarjusza policyjnego, który wydał rozkazy.
2. Posterunkowy winien oglądać domy odosobnione od innych i przekonać się, czy wszystko jest w porządku, tak samo we wsiach należy sprawdzić, czy wszystko jest w porządku. Jeżeli posterunkowy zauważy jakie niezwykle światło, lub brak światła tam, gdzie się zwykle pali, albo niezwykle odgłosy (szczekanie psów i t. p.) to powinien zbadać przyczynę i jeżeli to się okaże potrzebnem, należy ostrzec osoby tam zamieszkałe. Należy zanotować w rozkazie to, co potrzeba i po powrocie zdać raport na posterunku.
3. Jeżeli posterunkowy napotka złodzieja, to powinien aresztować go.
4. Posterunkowy powinien przekonać się o tożsamości osób, spotykanych na drogach w nocy.

5. Posterunkowy winien starannie obejrzyć okiennice wystaw sklepowych i przekonać się, czy dobrze są zamknięte.
6. Posterunkowy powinien zwracać uwagę na wszystkie osoby wałęsające się w sposób podejrzany i na osoby wychodzące z domu w nocy lub wczesnym rankiem, a zwłaszcza gdy noszą worki, zawiniątka i t. p.
7. Podczas obchodu służbowego powinien posterunkowy poczynić wszystkie wywiady i wykonać wszystkie czynności, co do których przełożony udzielił mu szczególnych instrukcji.

Znęcanie się nad zwierzętami.

1. Zapobieganie okrucieństwom względem zwierząt należy do obowiązków policjanta i posterunkowy powinien zwracać uwagę na osoby, obchodzące się ze zwierzętami w sposób okrutny np. bijące i kopiące, wogóle znęcające się nad nimi, doprowadzające je do wściekłości lub przerażenia. Należy uważać na to, aby nie używano koni lub innych zwierząt odparzonych lub zranionych, kulawych, słabych, wygłodzonych, starych lub tak zmarnowanych, że nie są zdadne do żadnej pracy.
2. Przy zdawaniu raportów o wypadkach znęcania się nad zwierzętami, należy zapisywać do książeczki kieszonkowej następujące dane:
 - a. nazwisko i adres właściciela i woźnicy,
 - b. rodzaj okrucieństwa,
 - c. w jakim stanie znajduje się zwierzę, o które chodzi,
 - d. opis i miejsce ran, o ile są takie i czy wydają się one świeże czy też dawniejsze,
 - e. dokładne słowa wypowiedziane przez winowajcę,
 - f. nazwiska i adresy wszystkich świadków, którzy zechcą być pomocnymi policji.

Raporty dla wyższych funkcjonariuszów.

1. Należy zawsze zdać raport o każdym ważniejszym wydarzeniu sekcijnemu, przodownikowi lub innemu swemu wyższemu przełożonemu.
2. Jeżeli nic niezwykłego się nie zdarzyło, to powinien zdać raport, że „wszystko w porządku”.
3. Należy zawsze mieć przy sobie książeczkę kieszonkową (notatnik), do której należy wpisać w krótkich słowach jaknajprędzej godzinę, dzień i inne szczegóły jakiegokolwiek zdarzenia oraz nazwiska i adresy osób zainteresowanych, świadków i t. d. i ich zeznania, przytaczając je dosłownie. Notatki winny być podcyfrowane przez przełożonego. Przy pomocy tych notatek spisuje się przy pierwszej sposobności, o ile zajdzie potrzeba dłuższy raport.

Należy pamiętać, że może później zająć potrzeba przedstawienia sądowi notatek lub powołania się na nie. Jest zatem bardzo ważnem, aby książeczka kieszonkowa była należycie prowadzona i przechowywana po ukończeniu w archiwum.

OBOWIĄZKI SEKCYJNYCH.

- 1) Sekcyjni są odpowiedzialni za sprawowanie i porządek wszystkich podwładnych im policjantów i obowiązani są znać charakter i zdolności każdego. O wszystkich wypadkach wykroczeń z ich strony winni są meldować swym zwierzchnikom.
- 2) Powinni nauczać i zachęcać swych podwładnych w spełnianiu ich obowiązków i swem postępowaniem zasłużyć na ich szacunek.
- 3) Na piętnaście minut przed rozpoczęciem swych obowiązków przodownicy powinni się znajdować w komisarjacie, celem zarządzenia zbiórki. Winni zauważyć czy wszyscy są trzeźwi, czyści, poprawnie ubrani i wyekwipowani. Wszelkie uchybienia oraz nieobecność należy raportować komisarzowi lub jego zastępcy.
- 4) Sekcyjni winni są prowadzić posterunkowych do ich obchodów i stałych posterunków pojedynczo po chodniku od strony jezdni, tak aby nie przeszkadzać przechodniom.
- 5) Sekcyjni są odpowiedzialni za dokładne patrolowanie i obchód każdego policjanta jak również za jego znajomość powierzonego mu terytorjum.
- 6) Sekcyjni obowiązani są patrolować bezustannie swoją sekcję podczas służby, odwiedzając każdego z posterunkowych w niejednakowych odstępach czasu.
- 7) W razie nieobecności którego z posterunkowych winni go zastąpić natychmiast i stwierdzić przyczynę jego nieobecności.
- 8) Sekcyjni powinni pamiętać, aby swe obchody zawsze odbywać w kierunku przeciwnym do obchodów posterunkowych, gdyż w ten sposób zawsze muszą się z nimi spotkać.
- 9) Powinni zawsze pamiętać, że właściwa ich służba odbywa się na ulicach, do komisarjatu zaś mogą iść tylko wtedy, gdy tego wymaga służba i nigdy nie powinni tam pozostawać dłużej ponad konieczną potrzebę.
- 10) Po ukończeniu obchodu sekcyjni powinni zebrać w miejscu odpowiedzialni swych podwładnych i zaprowadzić ich do komisarjatu, gdzie powinni odebrać od nich raporty, przejrzeć wszystkie ich notatki, czy nadają się w tej formie do przepisania w księdze dyżur-

nych (kontrola wydarzeń) w komisariacie. W razie potrzeby, winni są zażądać od posterunkowych szczegółów w danej sprawie. Powinni również podcyfrować swemi inicjałami notesy wszystkich swych podwładnych po ukończeniu obchodu.

- 11) Przed opuszczeniem komisariatu sekcyjni powinni złożyć raport komisarzowi lub jego zastępcy o wszystkich ważniejszych wypadkach w czasie swego obchodu i w razie potrzeby przedstawić przy raporcie notesy policjantów, mające związek z danymi wypadkami.
- 12) We wszystkich wypadkach poważnych przestępstw lub zaburzeń, sekcyjni powinni wezwać pomocy z komisariatu.
- 13) Obowiązkiem sekcyjnych jest zwracanie specjalnej uwagi na wszystkie szynki, kawiarnie i t. d. w powierzonej im dzielnicy i raportowanie o wszystkich wykroczeniach. Nie powinni jednakże nigdy wchodzić do tych zakładów, za wyjątkiem wypadków, kiedy zmuszają ich do tego obowiązki służbowe.
- 14) Podczas swego obchodu powinni załatwiać wszystkie czynności służbowe, które zostaną im powierzone przez przełożonego.

O B O W I A Z K I

przodowników podczas służby w komisariatach.

- 1) W każdym komisariacie jeden przodownik winien być na służbie stale, bez przerwy przez osiem godzin (dyżurny).
- 2) Zmiany będą następowały: 8 rano do 4 pp.
4 pp. do 12 w nocy
12 w nocy do 8 rano.
- 3) Jeżeli dyżurny przodownik zmuszony jest wydać się z Komisariatu dla jakiegobądź przyczyny, a mianowicie w razie ciężkiego zasłabnięcia, nadzwyczajnie poważnych wypadków (np. zaburzenia uliczne, rabunki i t. p.) konieczności osobistej interwencji na rozkaz kompetentnego zwierzchnika, winien bezwzględnie notować w książce dyżurów czas opuszczenia i powrotu oraz zostawić zastępcę, o ile można innego przodownika względnie sekcyjnego.
- 4) Dyżurny przodownik w komisariacie jest odpowiedzialny za wszystko, co się zdarzy w komisariacie podczas jego dyżuru, przyczem do obowiązków jego należy wydawanie wszelkich niezbędnych zarządzeń, oraz za udzielenie wszelkich potrzebnych wiadomości przodownikowi który go zmienia.
UWAGA. W godzinach biurowych za czynności biura jest odpowiedzialny sekretarz, a nie dyżurny przodownik.
- 5) Winien on każdorazowo dawać wszelkie wskazówki sekcyjnym i policjantom względem bieżących spraw, winien zachęcać ich do pracy oraz starać się podnieść ich wiadomości, dotyczące przepisów policyjnych wszelkim sposobem. Przez ścisły kontakt osobisty winen on zapoznać się ze zdolnościami, zwyczajami, zamiłowaniem i charakterem policjantów i sekcyjnych.
- 6) Jest on odpowiedzialnym:
 - a) za dyscyplinę i ogólne sprawowanie się sekcyjnych i policjantów, oraz winien on baczyć, aby w komisariacie panował bezwzględny porządek,
 - b) za jaknajszybsze i należyte zarejestrowanie spraw aresztanckich,
 - c) aby załatwianie spraw bieżących nie uległo zwłoce,

- d) za ścisłe stosowanie przepisów, dotyczących osób aresztowanych (parag. 18),
- e) aby aresztanci w celach byli odpowiednio traktowani i kontrolowani w przepisanych godzinach, aby pomoc lekarska potrzebującym jej niezwłocznie była zastosowana, aby cele były dostatecznie ogrzewane, przewietrzane, aby nieletni, o ile możliwości, byli pomieszczani w innych miejscach, a nie w aresztach, aby była kobieta nadzorczyni do nadzoru nad kobietami.

- 7) Winien on przyjmować wszystkie osoby, przybywające do komisariatu w jakimkolwiek interesie i nie dopuścić, aby czekały one choć chwilę dłużej, aniżeli tego wymaga potrzeba. Jeżeli sprawa ich ma związek z jednym ze specjalnych działów komisariatu, to winien skierować je do właściwego biura.
- 8) Obejmując i zdając dyżur winien on podpisać się w książce dyżurów.
- 9) Dyżurny przodownik odpowiada za utrzymanie porządku w komisariacie, a także w pobliżu takowego.
- 10) Przybywając na służbę przodownik winien przejrzeć książkę dyżurów, książkę aresztowanych i zgłoszonych spraw i t. d. aby się zaznajomić ze wszelkimi sprawami, które się wydarzyły podczas pełnienia służby przodownika, odchodzącego z dyżuru, a w których mógłby on być zmuszony poczynić zarządzenia.
- 11) Dyżurny przodownik odpowiada za to, aby w książce dyżurów były zapisane wszelkie nieprawidłowości i niezwykle wydarzenia.
- 12) Jeżeli się okaże, że osoba, zgłaszająca się po informację lub ze skargą, zgłosiła się do niewłaściwego komisariatu, to nie należy bez rozpatrzenia sprawy kierować ją natychmiast do odpowiedniego komisariatu, lecz należy przyjąć od niej wszelkie szczegółowe wiadomości i przesłać je pismiennie do odpowiedniego komisariatu, informując daną osobę, że wszelkie dalsze wiadomości, których zechciałaby udzielić, lub życzyłaby sobie otrzymać w danej sprawie, może udzielać funkcjonariuszowi odpowiedniego komisariatu, od którego również może żądać potrzebnych informacji.
- 13) Dyżurny przodownik jest odpowiedzialnym, aby dochodzenia policyjne w obrębie komisariatu, krępujące inne urzędy lub osoby prywatne, nie były robione o niezwyklej godzinie w nocy, z wyjątkiem nagłych wypadków.
- 14) W odstępach nieregularnych dyżurny przodownik winien odwiedzać wszystkie ubikacje i przejścia komisariatu w celu przekonania się, że są one utrzymane czysto i w porządku i że przepisy są zachowywane. Po każdej rewizji tego rodzaju winien on zanotować wszelkie nieprawidłowości w książce dyżurów, niezależnie od poczynienia zarządzeń, celem usunięcia takowych.
- 15) W wypadkach poważnego przestępstwa lub powstałych zaburzeń, lub na skutek wynikającej nagłej potrzeby, przodownik dyżurny winien natychmiast zawiadomić komisarza lub gdy ten ostatni jest

nieobecny, winien on natychmiast działać z własnej inicjatywy; a w Warszawie zawiadomić swego inspekcyjnego nadkomisarza.

- 16) Jeżeli zostanie zażądana natychmiastowa pomoc, dyżurny przodownik winien w zależności od rodzaju wypadku udzielić wszelkiej pomocy ze swymi ludźmi, znajdującymi się w rezerwie w komisariacie, oraz winien on, o ile jest to potrzebne, prosić o dodatkową pomoc za pośrednictwem swego komisarza.

Wszelkie wypadki udzielania specjalnej pomocy ze strony policji winny być wniesione do książki dyżurów.

- 17) Jeżeli zostało popełnione poważne przestępstwo, winien on natychmiast zawiadomić komisarza, oraz nadać telefonogram do Komendanta policji w mieście i o ile nie otrzyma polecenia od komisarza, aby pozostał w komisariacie, winien on natychmiast udać się na miejsce wypadku, pozostawiając chwilowo swego podwładnego na służbie w komisariacie.

- 18) Względem przetrzymywania osób aresztowanych (uwięzionych) dyżurny przodownik winien, o ile to jest możliwem, działać zgodnie z następującymi zasadami:

- a) w celi jednocześnie nie powinno znajdować się więcej, aniżeli jedna osoba,
- b) uwięzieni, o których można przypuszczać, że są osobami przyzwoitemi i nie zostały uprzednio skazane za przestępstwo, winni być trzymani oddzielnie od innych aresztantów,
- c) jeżeli cele są niezwykle przepelnione, należy natychmiast zwrócić się telefonicznie do któregoś z sąsiednich komisariatów o pozwolenie przesłania aresztantów, o ile tam jest wolne miejsce,
- d) aresztowane kobiety nie powinny znajdować się razem z mężczyznami,
- e) młodzi przestępcy winni być trzymani, o ile można, nie w celach,
- f) dyżurny przodownik prowadzi kontrolę osób zatrzymanych i aresztowanych; ściśle przestrzega przepisów, określających preluzyjny termin przetrzymywania w areszcie; pilnie baczy, by nikt bezprawnie aresztowany nie był; stosuje środki uniemożliwiające ucieczkę aresztantów, pamięta o ich wyżywieniu, przestrzega, aby aresztanci byli izolowani od osób postronnych; nie dopuszcza do rozmów między aresztowanymi i funkcjonariuszami policji, nieprowadzącymi dochodzenia,
- g) dyżurny przodownik odpowiada za to, aby nikt niepowołany nie odwiedzał aresztowanych w celach,
- h) aresztowany lub chwilowo zatrzymany w komisariacie może być zwolniony jedynie na zasadzie piśmiennego zezwolenia dyżurnego przodownika,
- i) aresztowani winni być odwiedzani w celach przez dyżurnego przodownika lub zastępcę co godzinę,

f) pomoc lekarska w razach koniecznych musi być udzielana bezzwłocznie,

k) cele winny być ogrzewane w miarę potrzeby i przewietrzane.

19) Należy zapamiętać, że obowiązki włożone na policjantów, pełniących służbę kluczników, lub będących na posterunku przy wejściu do komisariatu są nader poważne i że jedynie ludzie, zachowujący się grzecznie i posiadający panowanie nad sobą i takt, mogą pełnić tego rodzaju obowiązki. Należy zawsze być grzecznym względem aresztowanych i nie należy nigdy zwlekać z wypełnieniem ich uprawnionych żądań.

20) Jeżeli funkcjonariusz, mający nadzór nad patrolami, jest nieobecny na zbiórce przy wypuszczeniu zmiany, dyżurny przodownik winien wypełnić jego obowiązki; winien wtedy osobiście odczytać jasno i wyraźnie wszystkie rozkazy, zawiadomienia i instrukcje, oraz jest odpowiedzialny za to, aby każdy człowiek go słyszał i rozumiał.

O B O W I Ą Z K I

przodowników podczas patrołowania.

- 1) Przodownik przeznaczony do patrołowania powinien znajdować się w komisarjacie na 20 minut przed godziną, wyznaczoną celem zrobienia zbiórki i wypuszczenia swej zmiany.
- 2) Winien on odczytać zmianie wszystkie instrukcje i upewnić się, że zostały one zrozumiane przez policjantów i przekonać się, czy przez sekcyjnych została odpowiednio rozdana wyznaczona służba poszczególnym posterunkowym.
- 3) Jeżeli sekcyjnego nie ma, winien on wybrać odpowiedniego posterunkowego ze zmiany i dać mu wszelkie potrzebne instrukcje.
- 4) Winien on się przekonać czy sekcyjny wychodzi razem ze zmianą, która winna opuścić komisarjat przed wyznaczoną godziną tak, aby powracająca zmiana nie była niepotrzebnie przetrzymywana.
- 5) Podczas służby, winien on wyznaczyć godziny i miejsca spotkania z sekcyjnym, aby mu tenże zdał ustny raport. Winien on to zrobić na piśmie, nie dopuszczając, aby policjantom czas i miejsce były wiadome. Miejsca spotkania winien on zapisać w książce służbowej przed opuszczeniem komisarjatu.
- 6) Winien on zapisać w odpowiednie rubryki książki służbowej wszystkie szczegóły, dotyczące zmiany, podpisać i natychmiast udać się na patrol.
- 7) Jeżeli potrzebuje wstąpić do komisarjatu podczas patrołowania, winien zapisać powód wstąpienia i godzinę w kontroli służby.
- 8) Czas odpoczynku w komisarjacie winien on oznaczyć w kontroli służby i wykorzystać ten czas, aby pouczyć rezerwę w służbie policyjnej a szczegóły, dotyczące czasu użytego w taki sposób, powinien zapisać w uwagach.
- 9) Patrolujący przodownik jest odpowiedzialny przed komisarzem za wszystko, co się stanie w Okręgu poza komisarjatem podczas jego służby.
- 10) Winien kontrolować sekcyjnych i policjantów, uważać aby pracowali poprawnie oraz dawać ewentualnie potrzebne wskazówki i pouczenia.

- 11) Winien on patrolować, o ile możliwości, największą część swego okręgu podczas patrolowania i jeżeli zajdzie niezwykła potrzeba, winien natychmiast objąć komendę nad wkraczającymi w daną sprawę policjantami, dopóki nie zostanie zmieniony przez starszego funkcjonar. policji.
 - 12) Winien zwracać szczególną uwagę na to, aby policjanci nie opuszczali swoich obchodów zanim zostaną zmienieni i winien być w tym celu nie zablizko komisariatu w porze wychodzenia następnej zmiany.
 - 13) Podczas swego patrolu winien on, o ile możliwości, poczynić wszelkie potrzebne wywiady i załatwić wszelkie papiery, związane z pracą administracyjną, jednak tylko o tyle, aby służba patrolowania na ulicy zajmowała mu przeważną część czasu trwania służby patrolowej.
 - 14) Przed podpisaniem się w kontroli służby o ukończeniu służby patrolowej winien on uczynić przegląd swej zmiany i rozpuścić ją.
-

U S T A W A

postępowania karnego,

obowiązująca w b. zaborze rosyjskim.

Art. 257.

Policja, względnie milicja, stosuje środki zapobieżenia uchyleniu się podejrzanego od śledztwa w wypadkach następujących:

- 1) jeżeli podejrzanego schwytano na gorącym uczynku lub bezpośrednio po spełnieniu przestępstwa;
- 2) jeżeli pokrzywdzony przez przestępstwo lub świadek **naoczny** wprost wskaże osobę, podejrzaną jaką sprawcę;
- 3) jeżeli na podejrzanym lub w jego mieszkaniu zostaną znalezione oczywiste ślady przestępstwa;
- 4) jeżeli przedmioty, stanowiące dowód spełnienia przestępstwa, są własnością podejrzanego, lub zostały przy nim znalezione;
- 5) jeżeli podejrzanym nie ma stałego miejsca pobytu lub zamieszkania;
- 6) jeżeli podejrzanym usiłował zbiec albo został schwytany podczas ucieczki lub po niej.

U S T A W A

o postępowaniu karnem z d. 23 maja 1873 r.

(obowiązująca w b. zaborze austriackim).

§ 175.

Sędzia śledczy, nawet bez poprzedniego wezwania może zarządzić dostawienie i tymczasowe przetrzymanie podejrzanego o zbrodnię lub występki:

- 1) Jeżeli go na gorącym ujęto uczynku, albo bezpośrednio po czynie pogoń urzędowa albo głos publiczny wskazują go jako podejrzanego o zbrodnię lub występki, albo też, gdy go przydybano z bronią lub innymi przedmiotami, które ze zbrodni lub występku pochodzą lub wogóle wskazują, że miał w nich udział.

- 2) Jeżeli czynił przygotowania do ucieczki, albo podejrzany jest o nią z powodu wielkiej prawdopodobnie czekającej go kary, z powodu włóczęgostwa, albo z powodu, że w tej okolicy jest nieznanym, że niema legitymacji, albo niema stałego zamieszkania, albo też z innych ważnych powodów.
- 3) Jeżeli w sposób przeszkadzający wykryciu prawdy starał się wpływać na świadków, znawców lub współwinnych, albo też utrudnić śledztwo przez zniszczenie śladów zbrodni lub występku, albo jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że to się stać może.
- 4) Jeżeli szczególne okoliczności usprawiedliwiają obawę, że obwiniony powtórzy czyn dokonany, albo wykona czyn usiłowany lub zagrożony.

Jeżeli jednak chodzi o zbrodnię, na którą ustawa przepisuje karę śmierci lub karę więzienia najmniej dziesięcioletniego, sędzia śledczy natychmiast wydać ma nakaz aresztowania przeciw osobie, o taką zbrodnię podejrzanej.

§ 177.

Ściganie przez pogoń i tymczasowe przytrzymanie podejrzanego o zbrodnię lub występki celem stawienia go przed sędzią śledczym, mogą przedsięwziąć wyjątkowo także sędziowie niewłaściwi i organy władz bezpieczeństwa bez nakazu pisemnego:

1. w przypadku § 175, 1, 2 i

2. w przypadkach § 175, 1, 2, 3 i 4, o ile z powodu niebezpieczeństwa zwłoki nie można się naprzód postarać o nakaz sędziowski.

Sędzia albo władza policyjna niezwłocznie przesłuchać powinna przytrzymanego, a jeżeli się okaże, że żadnej nie ma podstawy do dalszego przytrzymania go, natychmiast mają go puścić na wolność, w przeciwnym zaś razie w przeciągu czterdziestu ośmiu godzin odstawić do sędziego śledczego.

U S T A W A

postępowania karnego dla państwa niemieckiego z dnia 1-go lutego 1877 r.

(obowiązująca w b. zaborze pruskim).

§ 127.

Jeśli ktoś zostanie schwytany na gorącym uczynku, lub niezwłocznie po spełnieniu czynu jest ścigany, wówczas gdy jest on podejrzany o chęć ucieczki lub tożsamość jego nie może być zaraz ustalona, każdy jest uprawniony do tymczasowego przetrzymania go, nawet bez nakazu sędziowskiego.

Władze prokuratorskie oraz urzędnicy policji i bezpieczeństwa są i wtedy uprawnieni do tymczasowego przytrzymania, gdy istnieje słuszna podstawa do wydania nakazu aresztowania i zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Okólnik (556) Ministra Spraw Wewnętrznych do Powiatowych Komisarzy Rządowych i Naczelników Policji w miejscowościach, na które rozciąga się moc obowiązująca rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2-go sierpnia 1919 r. wydanego w przedmiocie zapewnienia bezpieczeństwa i utrzymania porządku publicznego w czasie wojny co do udziału funkcjonariuszy policji na zgromadzeniach.

W wyjaśnieniu rozporządzenia mego z dnia 2 sierpnia 1919 roku wydanego w przedmiocie zapewnienia bezpieczeństwa i utrzymania porządku publicznego w czasie wojny polecam Panom co do udziału policji w zgromadzeniach stosować się do następujących prawideł:

1. Zebrania w zamkniętych pomieszczeniach dozwolone są jedynie pod warunkiem zawiadomienia właściwej władzy policyjnej na 48 godzin przed zebraniem o celu, miejscu, dniu i godzinie zebrania i podlegają nadzorowi policji, która ma prawo asystowania na zebraniach w liczbie dwóch.

Zebrania, urządzone bez uwzględnienia tego warunku, niepowinny być dopuszczane — a winni urządzania tych zebrań pociągnięci do odpowiedzialności, przewidzianej w rozporządzeniu, z dnia 2 sierpnia 1919 r.

Cel zebrania określa przedstawiony policji program, której zadaniem, poza ogólnymi obowiązkami, wskazanymi niżej, jest przestrzeganie, aby zebranie nie uchyliło się od programu. W razie zaś uchylenia się policja może wystąpić z interwencją, polegającą na ostrzeżeniu, ewentualnie zamknięciu zebrania. Zebrania zmierzające do celów przeciwnych ustawom, jako przestępne, winny być bezwzględnie niedopuszczane, a odbywające się rozwiązywane z użyciem w razie potrzeby siły zbrojnej.

Pozatem obowiązki obecnych na zgromadzeniach funkcjonariuszów policji sprowadzają się do ogólnych zadań czuwania nad porządkiem, spokojem i bezpieczeństwem publicznym. W razie pogwałcenia przez zgromadzenie (bądź w całości, bądź za pośrednictwem poszczególnych uczestników) porządku, spokoju lub bezpieczeństwa publicznego policja winna stosownie do ważności, przekroczeń przedsięwziąć odpowiednie środki przeciwdziałania.

Środki te mogą polegać: 1) na ostrzeżeniu, skierowaniem do przewodniczącego—zgromadzenia, 2) na usunięciu na żądanie przewodniczącego ze zgromadzenia winnych i 3) na zamknięciu zgromadzenia. Jednocześnie policja przedsięwzięje środki w celu pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karnej.

Dla dokonania powyższych funkcji obecny na zgromadzeniu funkcjonariusz policji w razie potrzeby winien wezwać dostateczną pomoc.

Ograniczenia te nie stosują się do zebrań członków legalnie istniejących stowarzyszeń i związków urządzonych bez udziału osób obcych, które są wolne od obowiązku zawiadomienia i od udziału policji.

Jednakże policja ma prawo sprawdzania czy na zebraniach tych nie są obecne osoby obce i w razie gdyby okazało się, że osoby obce są obecne, obowiązana jest zebranie rozwiązać, pociągając winnych urzędnika zebrania do odpowiedzialności, przewidzianej w rozporządzeniu z dnia 2 sierpnia 1919 roku.

Sprawdzanie to winno być dokonywane w formie sprawdzenia listy obecnych na zebraniu osób z listą członków stowarzyszenia lub związku możliwie nie bezpośrednio, a za pośrednictwem przewodniczącego.

Jedynie w wypadkach zupełnie pewnych danych o obecności na zebraniu osób obcych policja ma prawo wkroczyć na zebranie i bezpośrednio sprawdzić listę osób.

Za „osoby obce“ nie należy uważać specjalnie zaproszonych na zebranie rzeczoznawców przedstawicieli instytucji społecznych i t. p.

2. Urządzanie zgromadzeń pod gołym niebem uzależnione jest od zezwolenia władz administracyjnych, które w każdym poszczególnym wypadku winny, oprócz wydania formalnego zezwolenia urządzającym zgromadzenie, zawiadomić właściwą władzę policyjną o zezwoleniu lub zabronieniu urządzania tych zgromadzeń.

Na zgromadzenia zezwolone władze policyjne winny zawsze delegować dostateczną ilość funkcjonariuszów w celu utrzymania porządku publicznego.

Pozatem obowiązki obecnych na zgromadzeniu funkcjonariuszów policji sprowadzają się do zadań, wskazanych wyżej odnośnie zebrań w zamkniętych pomieszczeniach i stosownie do tego przysługuje im prawo w razie potrzeby zastosowania tych samych środków represyjnych.

Zgromadzenia, urządzone bez uzyskania pozwolenia władzy administracyjnej, są bezwzględnie zabronione. Wobec tego policja powinna nie dopuszczać do tego rodzaju zgromadzeń, a o ile, mimo przedsięwziętych środków zgromadzenia takie nastąpią — niezwłocznie je rozpraszać z użyciem w razie potrzeby siły zbrojnej i pociągając winnych do odpowiedzialności karnej.

Ustawa Postępowania Karnego, obowiązująca w b. zaborze rosyjskim.

ROZDZIAŁ II.

Poszukiwanie przedmiotów, ujawniających przestępstwo.

1. Rewizje i sekwestracje w mieszkaniach.

- § 357. Rewizji i sekwestracji w domach i w innych miejscach zamieszkałych dokonywa się jedynie w wypadku uzasadnionego podejrzenia, że się tam znajduje w ukryciu: oskarżony lub przedmiot przestępstwa lub też dowody rzeczowe, niezbędne do wyjaśnienia sprawy.
- § 358. Rewizji i sekwestracji dokonywa się w obecności świadków przybranych i gospodarza domu lub pomieszczenia, a gdy jest nieobecny — to przy jego żonie lub też przy kimkolwiek ze starszych jego domowników.
- § 359. Przy rewizji i sekwestracji mogą być obecne wszystkie osoby, wpływające do sprawy, lecz osoby postronne nie mają wstępu do czyjegokolwiek mieszkania bez zgody gospodarza.
- § 360. Rewizji i sekwestracji w lokalach przedstawicieli dyplomatycznych państw zagranicznych dokonywa się nie inaczej, jak po uprzednim porozumieniu się z Departamentem Spraw Politycznych.
- § 361. Rewizji w kościołach, domach modlitwy, domach arcybiskupich lub klasztornych, w gmachach, zajmowanych przez władze, towarzystwa naukowe, szkoły lub zakłady dobroczynne jak również w twierdzach i koszarach, Sędzia Śledczy dokonywa jedynie w obecności zaproszonej przez siebie najbliższej zwierzchności tej instytucji, pod której zarządem znajduje się lokal rewidowany.
- § 362. (z uwagą) uchylono.
- § 363. Rewizji i sekwestracji dokonywa się w dzień; w razie konieczności zezwala się na ich dokonanie i w nocy, lecz nie inaczej, jak ze wskazaniem w protokule przyczyn, które skłoniły Sędziego Śledczego do zastosowania tego nadzwyczajnego środka.
- Uwagę uchylono.
- § 364. Zarówno świadkom jak i właścicielowi rewidowanego domu lub lokalu należy zakomunikować, w jakiej sprawie dokonywa się rewizji, i w jakim mianowicie celu.
- § 365. W razie potrzeby może być zarządzone obstawienie miejsca rewizji przez policję względnie milicję; w razie zaś jej braku ochrania się miejsce rewizji przy pomocy osób prywatnych.

- § 366. Sędzia ma prawo otwierania tego, co jest zamknięte, jeżeli właściciel nie czyni tego dobrowolnie, lecz w każdym razie powinien unikać zbytecznego uszkodzenia pomieszczeń rewidowanych.
- § 367. Rewizja papierów osoby podejrzanej winna być dokonywana ze szczególną oględnością, bez ujawnienia okoliczności, nie dotyczących śledztwa. Zabierać i dołączać do akt należy tylko papiery niezbędne, które przytem winne być okazane świadkom i innym osobom, obecnym przy rewizji.
- § 368. Ani władze, ani urzędnicy, ani osoby prywatne nie mogą odmówić wydania potrzebnych do prowadzenia śledztwa dowodów piśmiennych lub rzeczowych.
- § 369. Jeżeli w toku śledztwa zajdzie potrzeba oględzin i sekwestracji korespondencji pocztowej i telegraficznej, wysyłanej w imieniu lub nadesłanej na imię osoby, przeciwko której zostało wszczęte postępowanie karne, to zachowuje się przepisy następujące:
- 1) Sędzia śledczy każdorazowo zawiadamia w przedmiocie zatrzymania korespondencji właściwy urząd pocztowy, telegraficzny lub pocztowo-telegraficzny i jednocześnie niezwłocznie zwraca się do Sądu Okręgowego o pozwolenie dokonania oględzin i sekwestracji. Wnioski tego rodzaju Sąd Okręgowy rozpoznaje, jako nagle, poza kolejnym porządkiem.
 - 2) W decyzji Sądu Okręgowego, zezwalającej na oględziny i sekwestrację, należy dokładnie wskazać przyczyny, które wywołały konieczność zastosowania tego środka.
 - 3) Na zasadzie decyzji, zapadłej na wniosek Sędziego Śledczego, Sąd Okręgowy jednocześnie z zawiadomieniem Sędziego Śledczego o zezwoleniu lub niezezwoleniu na zastosowanie żadanego środka komunikuje o tem, z wymienieniem sprawy, w której decyzja zapadła, okręgowej (lub zastępującej ją) władzy pocztowo-telegraficznej w celu zawiadomienia właściwych urzędów pocztowych, telegraficznych lub pocztowo-telegraficznych. Jeżeli Sąd nie udzieli zezwolenia na oględziny i sekwestrację korespondencji, wysyła się ją niezwłocznie do miejsca przeznaczenia. Po otrzymaniu zezwolenia od Sądu Sędzia Śledczy albo zawiadamia o nim właściwe urzędy pocztowe, telegraficzne lub pocztowo-telegraficzne w celu dostarczenia mu żądanej korespondencji, albo też zawiadamia te urzędy o czasie, w którym przybędzie w celu dokonania na miejscu oględzin i innych czynności śledczych, a po przybyciu okazuje władzy pocztowej, telegraficznej lub pocztowo-telegraficznej wydane mu zezwolenie.
 - 5) Oględzin i sekwestracji korespondencji pocztowej i telegraficznej dokonywa się w obecności urzędnika Zarządu poczt i telegrafów, przyczem listy, przesyłki i depesze,

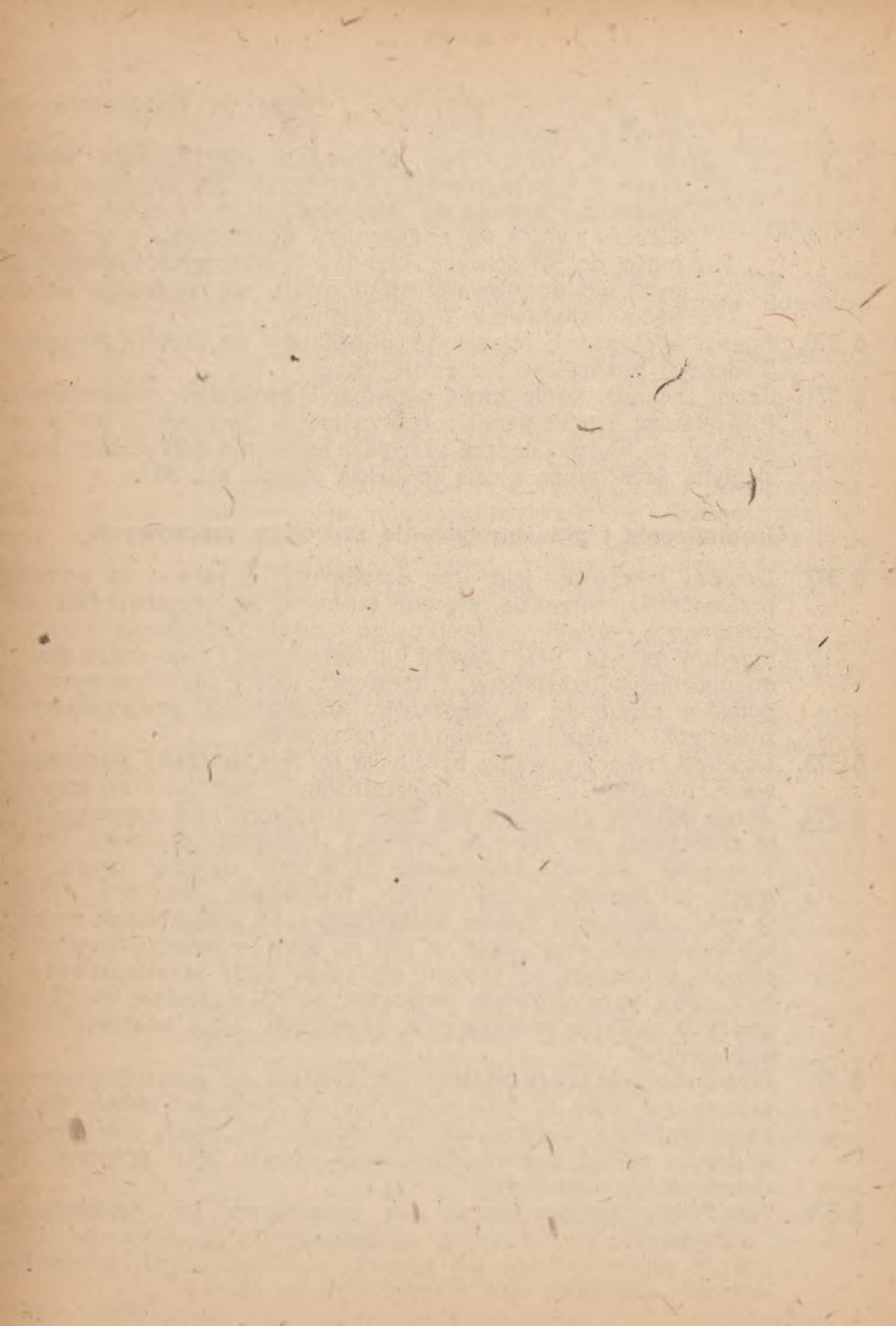
nie ulegające zatrzymaniu, wysła się niezwłocznie do miejsca przeznaczenia.

- 6) W razie konieczności otrzymania jakichkolwiek wiadomości o korespondencji, otrzymanej lub wysłanej przez osobę, pociągniętą do odpowiedzialności sądowej, Sędzia Śledczy zwraca się z żądaniem dostarczenia tych wiadomości do właściwych urzędów pocztowych, telegraficznych lub pocztowo-telegraficznych, nie zwracając się do Sądu Okręgowego o pozwolenie.

- § 370. Agenci giełdowi i rejenci są obowiązani na żądanie Sędziego Śledczego pokazywać mu swoje księgi.
- § 371. Jeżeli zachodzi konieczność otrzymania papierów, powierzonych Adwokatowi Przysięgiemu z zastrzeżeniem zachowania ich w tajemnicy, to Sędzia Śledczy przegląda je razem z Adwokatem przysięgłym, zachowując z całą ścisłością przepis art. 367.

Gromadzenie i przechowywanie dowodów rzeczowych.

- § 372. Dowody rzeczowe, jako to: przedmioty, uzyskane za pomocą przestępstwa, narzędzia, któremi spełniono przestępstwo, fałszywe dokumenty i wogóle wszystko, co zostało znalezione podczas oględzin miejsca przy rewizji lub sekwestracji i co może służyć do ujawnienia przestępstwa i przestępcy, należy dokładnie wyszczególnić w protokule ze wskazaniem okoliczności, towarzyszących znalezieniu i zabranie dowodów rzeczowych.
- § 373. Dowody rzeczowe winny być, o ile to jest możliwe, ponumerowane, należyście ułożone, zabezpieczone i załączone do sprawy.
- § 374. Jeżeli dowody rzeczowe nie dają się odłączyć od miejsca gdzie je znaleziono, np. krew na ścianach budynku, drzewach i t. p. a zachodzi potrzeba zachowania ich w celu oględzin przez biegłych, to Sędzia Śledczy winien zastosować właściwe środki w celu uchronienia śladów przestępstwa od jakiegokolwiek zmiany lub zniszczenia, oraz jeżeli to jest możliwe — opieczetować miejsce lub przedmiot, na którym pozostały ślady przestępstwa i polecić rzecz opieczetowaną nadzorowi policji, względnie milicji, lub godnych zaufania mieszkańców sąsiednich, albo postawić przy nich straż.
- § 375. Przedmioty, ulegające badaniu chemicznemu, lub mikroskopowemu zabiera się tylko w ilości niezbędnej do badania i układa się za pośrednictwem lekarza lub farmaceuty tak, żeby nie mogły w drodze zginąć, nabrać przymieszek obcych, albo połączyć się chemicznie z naczyniem.
- § 376. Przedmioty przywłaszczone, lub zabrane po ich odnalezieniu i oszacowaniu zwraca się za pokwitowaniem osobom, od których je przywłaszczono lub zabrano, jeżeli nie zachodzi konieczna potrzeba załączenia tych przedmiotów do sprawy.

Ustawa o postępowaniu karnem z d. 23 maja 1873 r.
obowiązująca w b. zaborze austriackim.

ROZDZIAŁ XII.

O rewizji domu i osoby i o zatrzymaniu przedmiotów.

I. Rewizja domu i osoby.

§ 139. Rewizję domu, to jest przeszukanie mieszkania lub innych miejsc, należących do gospodarstwa domowego, wolno wtedy tylko przedsięwziąć, gdy uzasadnione zachodzi podejrzenie, że się tam ukrywa osoba o zbrodnię lub występki podejrzana, albo, że się tam znajdują przedmioty których posiadanie lub obejrzenie dla danego śledztwa ważnem być może.

U osób, które według wszelkiego prawdopodobieństwa przedmioty takie posiadają, albo, które są podejrzone o zbrodnię lub występki, albo skądinąd są osławione, nastąpić także może rewizja osoby i ich odzieży.

§ 140. Rewizja następuje zwyczajnie tylko po poprzedniem przesłuchaniu osoby, u której albo na której ma być przedsięwzięta i to tylko o tyle, o ile przesłuchanie nie skłoniło jej do dobrowolnego wydania przedmiotów poszukiwanych, ani nie usunęło tych przyczyn, które do rewizji są powodem.

Przesłuchanie takie można pominąć, gdy chodzi o osoby osławione, jakoteż wtedy, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, albo kiedy odbywa się rewizja miejsc przystępnych dla publiczności.

Rewizję odbyć wolno zwyczajnie tylko na mocy nakazu sędziowskiego powodami uzasadnionego. Nakaz ten ma być stronie doręczony natychmiast lub przynajmniej w przeciągu następnych dwudziestu czterech godzin.

O rewizjach domowych z powodu zbrodni lub występków, co do których dalsze policyjne poszukiwania lub zarządzenia w interesie bezpieczeństwa publicznego potrzebne być mogą, zawiadomić poprzednio należy, jeżeli to bez zwłoki stać się może, najbliższą władzę bezpieczeństwa, ażeby jej delegat mógł być obecny i nie wpływając na śledztwo mógł zebrać potrzebne wiadomości do dalszych zarządzeń, jakie będą potrzebne.

Jeżeli rewizja ma być przedsięwzięta w budynku wojskowym lub przez wojsko (obronę krajową) zajęтым, donieść o tem należy komendantowi i przybrać dodaną przez niego osobę wojskową (z obrony krajowej).

§ 141. Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, mogą urzędnicy sądowi lub władze bezpieczeństwa zarządzić rewizję domu celem wymiaru sprawiedliwości karnej, nawet bez nakazu sędziowskiego. Wysłany do jej wykonania ma być zaopatrzony w upoważnienie pisemne, które osobie interesowanej okazać powinien.

W tym samym celu także władze bezpieczeństwa przedsiębrać mogą rewizję domu z własnej mocy, jeżeli przeciw komu wydano nakaz dostawienia albo uwięzienia, albo jeżeli kogo na uczynku ujęto — gdy przez publiczną pogoń lub głos publiczny wskazano jako podejrzanego o przestępstwo, albo gdy w jego posiadaniu znaleziono przedmioty, które wskazują na udział w niem.

W obu wypadkach należy osobie interesowanej na żądanie natychmiast, albo przynajmniej w następnych dwudziestu czterech godzinach doręczyć poświadczenie pisemne, że przedsięwzięto rewizję domu i z jakich powodów.

§ 142. Rewizję domu i osoby odbywać zawsze należy bez niepotrzebnego rozgłosu, i w taki sposób, aby unikać wszystkiego coby sprawić mogło niepotrzebną przykrość lub niedogodność osobom interesowanym, z poszanowaniem o ile tylko można, ich czci i ich tajemnic prywatnych, nie mających związku z przedmiotem śledztwa, jakoteż z najstaranniejszem przestrzeganiem względów przyzwoitości i sędziowości.

Osobę zajmującą miejsce, które ma być przeszukane, wezwać należy, aby była obecną podczas przeszukiwania; a jeżeli ona doznaje przeszkody albo nie jest obecną, wezwanie wystosować do dorosłej osoby jej rodziny, albo jeśli takiej niema do domownika lub sąsiada.

Oprócz tego przybrać zawsze należy do rewizji protokolanta i dwóch świadków sądowych.

Protokół z rewizji spisać się mający, podpisać mają wszyscy obecni.

Jeżeli nie znaleziono nic podejrzanego, wówczas na żądanie osoby interesowanej wydać należy poświadczenie na to.

II. Zatrzymanie przedmiotów.

§ 143. Jeżeli znaleziono przedmioty, które dla śledztwa mogą być ważne, należy je spisać i wziąć w przechowanie sądowe, albo przynajmniej pod dozór sądowy albo je skonfiskować (§ 98).

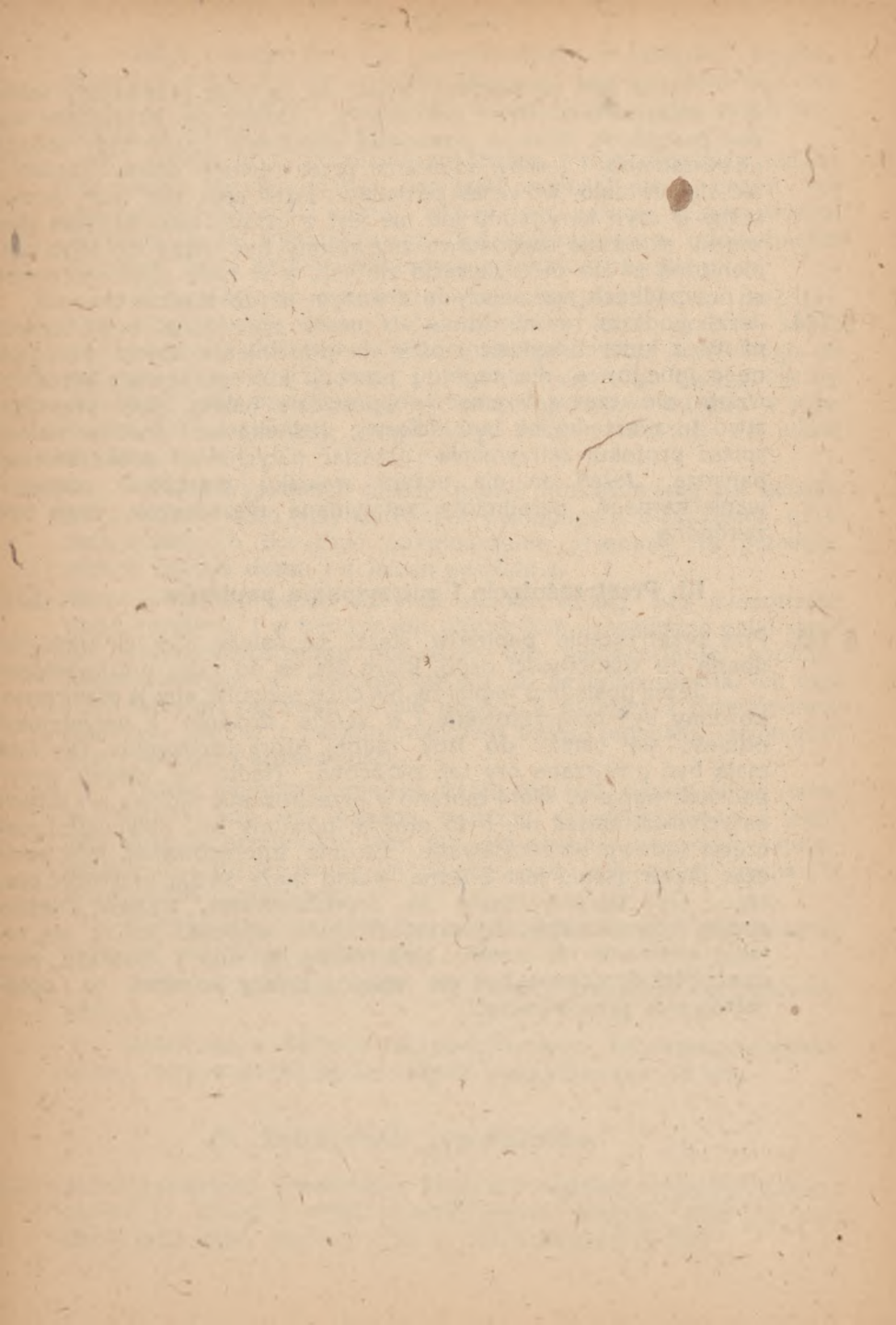
Każdy jest obowiązany wydać na żądanie przedmioty takie, a w szczególności także dokumenty. Jeśliby się wzbraniało wydać przedmiot, którego posiadanie przyznano lub w inny sposób udowodniono, i jeśliby odebranie przez rewizję domu skutecznici się nie dało, wówczas posiadacz, jeżeli sam nie jest podejrzany o czyn karygodny lub nie jest z ustawy uwolniony od obowiązku składania świadectwa zniewolony być może do tego karą pieniężną aż do pięćdziesięciu złotych, a w razie dalszego oporu w przypadkach ważniejszych, aresztem aż do sześciu tygodni.

§ 144. Jeżeli podczas rewizji domu lub osoby znalezione będą przedmioty, z których wnosić można o popełnieniu czynu karygodnego innego, a nie tego, z powodu którego rewizję przedsięwzięto, wówczas zatrzymać je wprawdzie należy, jeśli przestępstwo to z urzędu ma być ścigane; jednakowoż osobny należy spisać protokół zatrzymania i przesłać natychmiast prokuratorowi państwa. Jeżeli on nie uczyni wniosku wdrożenia postępowania karnego, przedmioty zatrzymane niezwłocznie mają być zwrócone.

III. Przetrząśnięcie i zatrzymanie papierów.

§ 145. Przy przetrząsaniu papierów starać się należy, aby ich treść nie doszła do wiadomości osób, które nie są do tego upoważnione.

Jeżeli posiadacz papierów nie chce zezwolić, aby je przejrano, powinny być opieczetowane i w sądzie złożone, a natychmiast odnieść się należy do izby radnej, która rozstrzygnie, czy one mają być przejrane czy też zwrócone. Nadto w innych przypadkach papiery, które zabrano w przechowanie sądowe, a których natychmiast spisać nie było można, powinny być obwinięte i pieczęcią sądową opieczetowane. Stronie interesowanej, jeśli podczas przetrząsania jest obecna, wolno także swoją przyłożyć pieczęć. Gdy się przystępuje do opieczetowania, wezwać trzeba stronę interesowaną, aby przytem była obecna, jeśliby się na takie wezwanie nie stawiała, albo jeśliby jej ono z powodu nieobecności doręczone być nie mogło, należy pomimo to opieczetowanie przedsięwziąć.

Niemiecka Procedura Karna.

z 1. 2. 1877. Dz. U. Rz. 253.

§ 102. U osób podejrzanych o popełnienie czynu karalnego, współudział w takim czynie, o sprzyjanie lub paserstwo dokonać można rewizji mieszkania lub innych pomieszczeń jak i przedmiotów do nich należących oraz rewizji osobistej tak w celu przytrzymania tych osób jak i wówczas gdy przypuszczać należy, że przez rewizję wykryje się środki dowodowe.

§ 103. U innych osób dokonanie rewizji dozwolone jest tylko celem przytrzymania obwinionego, w razie śledzenia za śladem czynu karygodnego lub celem zajęcia pewnych określonych przedmiotów i tylko wówczas jeżeli istnieją dane, że poszukiwana osoba poszukiwany ślad lub przedmiot w pomieszczeniach w których ma się odbyć rewizja się znajduje.

Ograniczenie to nie ma zastosowania przy takich pomieszczeniach w których obwinionego ujęto, do których podczas pościgu wkroczył lub w których mieszka lub przebywa osoba stojąca pod nadzorem policji. W porze nocnej wolno przeszukiwać mieszkanie tylko przy pościgu celem przychwycenia.

§ 104. Podejmowanie rewizji mieszkań, lokali przedsiębiorstw oraz zagrodzonych posiadłości w porze nocnej dozwolone jest tylko przy pościgu za przestępcą celem przytrzymania go na gorącym uczynku lub jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, lub jeżeli chodzi o przychwytywanie zbiegłego więźnia.

Ograniczenie to nie ma zastosowania do mieszkań osób, będących pod nadzorem policji oraz do pomieszczeń dostępnych porą dla wszystkich i do pomieszczeń znanych policji jako przytułki lub miejsca zbierania się osób już karanych, jako składy przedmiotów osiągniętych za pomocą czynów karygodnych lub też jako kryjówki w których uprawia się gry hazardowe albo zawodowy nierząd.

Pora nocna obejmuje w czasie od 1 kwietnia do 30 września godziny od 9 wieczorem do godziny 4 rano, w czasie od 1 października do 31 marca godziny od 9 wieczorem do 6 rano.

§ 105. Zarządzenie rewizji należy do sędziego a gdy zwłoka połączona jest z niebezpieczeństwem także prokuratorze i tym urzędnikom policji i służby bezpieczeństwa publicznego, którzy jako pomocnicy urzędnicy prokuratury obowiązani są stosować się wydanych

przez nią zarządzeń. Jeżeli rewizja mieszkania, lokalu przedsiębiorstwa lub zagrodzonej posiadłości odbywa się w nieobecności sędziego lub prokuratora, natenczas należy o ile to jest możliwe — przyzwać jednego z urzędników gminy lub też dwóch członków gminy, w której obwodzie rewizji się dokonuje. Osoby przyzwane jako członkowie gminy nie mogą być urzędnikami policji ani też służby bezpieczeństwa publicznego.

Ograniczenia przewidziane w powyższych ustępach nie mają zastosowania do mieszkań i pomieszczeń wymienionych w ust. 2 § 104.

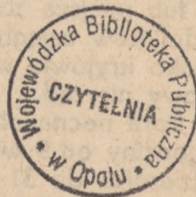
Rewizje w wojskowych budynkach służbowych odbywają się za zwróceniem się do władzy wojskowej i na życzenie władzy cywilnej (sędziego, prokuratora) z jej współudziałem.

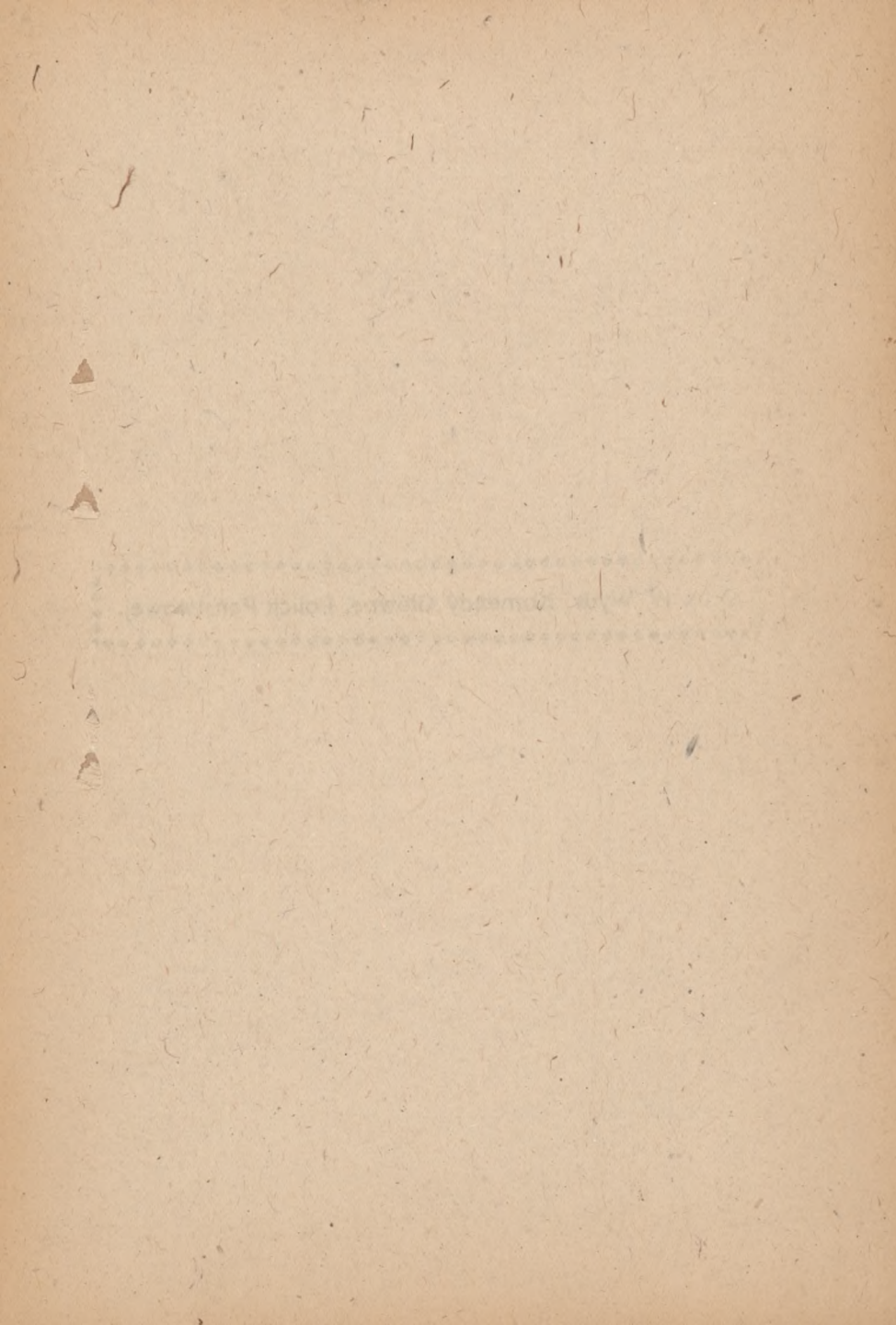
§ 106. Właścicielowi pomieszczeń lub przedmiotów mających uleść rewizji wolno być przy rewizji obecnym. W razie jego nieobecności należy — o ile to jest możliwe — przyzwać jego zastępcę, dorosłego członka jego rodziny, domownika lub sąsiada.

Właściciela, a w jego nieobecności osobę przyzwaną należy w wypadkach ust. 1 § 103 przed rozpoczęciem rewizji zaznajomić z jej celem. Przepis ten nie ma zastosowania do właścicieli pomieszczeń, wymienionych w ust. 2 § 104.

§ 107. Po ukończeniu rewizji należy osobie nią dotkniętej na żądanie pisemnie podać co było przyczyną rewizji (§§ 102, 103) oraz w wypadku § 102 wymienić czyn karygodny. Należy jej również wręczyć na żądanie spis wziętych w przechowanie lub zajętych przedmiotów, jeżeli zaś nic podejrzanego nie znaleziono, odnośne poświadczenie.

§ 108. Jeżeli przy sposobności rewizji znaleziono przedmioty nie stojące wprawdzie w żadnym związku ze śledztwem, lecz wskazujące na dokonanie innego czynu karygodnego, natenczas należy je tymczasowo zająć i uwiadomić o tem prokuraturę.

Druk IV Wydz. Komendy Głównej Policji Państwowej.

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM 271824

000-271824-00-0